

eul_wid: lgi-af

Φίλων ὁ Ἀλεξανδρεύς · Philo of Alexandria

That Every Good Person Is Free

Ὅτι Πᾶς Ἀγαθὸς Ἐλεύθερος

Period: Ἑλληνιστική [Hellenistic](#)
Dialect: Κοινή φιλοσοφική [Philosophical Koine](#)
Domain: Φιλοσοφία [Philosophy](#)
Format: Πραγματεία [Treatise](#)
Affiliation: [Jewish](#)

- Prob t ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΠΑΝΤΑ ΣΠΟΥΔΑΙΟΝ ΕΛΕΥΘΕΡΟΝ ΕΙΝΑΙ Ὁ μὲν πρότερος λόγος ἦν ἡμῖν, ὃ θεόδοτε, περὶ τοῦ δοῦλον εἶναι πάντα φαῦλον, ὥς καὶ διὰ πολλῶν καὶ εἰκότων καὶ ἀληθῶν ἐπιστῶσάμεθα· οὐτοσί δ' ἐκείνου συγγενής, ὁμοπάτριος καὶ ὁμομήτριος ἀδελφὸς καὶ τρόπον τινὰ δίδυμος, καθ' ὃν ἐπιδείζομεν, ὅτι πᾶς ὁ ἀστεῖος ἐλεύθερος.
- Prob 2 τὸν μὲν οὖν τῶν Πυθαγορείων ἱερώτατον θίασον λόγος ἔχει μετὰ πολλῶν καὶ ἄλλων καλῶν καὶ τοῦτ' ἀναδιδάσκειν, „ταῖς λεωφόροις μὴ βαδίζειν ὁδοῖς“, οὐχ ἵνα κρημνοβατῶμεν—οὐ γὰρ ποσὶ κάματον παρήγγελλεν—, ἀλλ' αἰνιττόμενος διὰ συμβόλου τὸ μήτε λόγοις μήτ' ἔργοις δημῶδεσι καὶ πεπατημένοις χρῆσθαι.
- Prob 3 ὅσοι δὲ φιλοσοφίαν γνησίως ἠσπάσαντο, καταπειθεῖς γενόμενοι τῷ προστάγματι νόμον αὐτὸ μᾶλλον δὲ θεσμόν ἰσούμενον χρησιμῶ ὑπετόπησαν, δόξας δ' ἀγελαίους ὑπερκύψαντες ἀτραπὸν ἄλλην ἐκαινοτόμησαν ἄβατον ιδιώταις λόγων καὶ δογμάτων, ιδέας ἀνατείλαντες ὧν οὐδενὶ μὴ καθαρῷ θέμις ψαύειν.
- Prob 4 λέγω δὲ μὴ καθαρούς, ὅσοι ἢ παιδείας εἰς ἅπαν ἄγευστοι διετέλεσαν ἢ πλαγίως ἀλλὰ μὴ ἐπ' εὐθείας αὐτὴν ἐδέξαντο κάλλος τὸ σοφίας εἰς τὸ σοφιστείας αἷσχος μεταχαράζαντες.
- Prob 5 οὗτοι τὸ νοητὸν φῶς ἰδεῖν οὐ δυνάμενοι δι' ἀσθένειαν τοῦ κατὰ ψυχὴν ὄμματος, ὃ ταῖς μαρμαρυγαῖς πέφυκεν ἐπισκιάζεσθαι, καθάπερ ἐν νυκτὶ διάγοντες ἀπιστοῦσι τοῖς ἐν ἡμέρᾳ ζῶσι καὶ ὅς' ἂν αὐγαῖς ἀκράτοις τῶν ἡλιακῶν ἀκτίνων εἰλικρινέστατα περιαθρήσαντες διηγῶνται τεράστια νομίζουσι φάσμασιν ἑοικότα, τῶν ἐν τοῖς θαύμασιν οὐ διαφέροντα. ^[5]
- Prob 6 πῶς γὰρ οὐκ ἐκτόπια καὶ θαύματ' ὄντως, φυγάδας μὲν καλεῖν τοὺς μὴ μόνον ἐν μέσῃ τῇ πόλει διατρίβοντας, ἀλλὰ καὶ βουλευόντας καὶ δικάζοντας καὶ ἐκκλησιάζοντας, ἔστι δ' ὅτε καὶ ἀγορανομίας καὶ γυμνασιαρχίας καὶ τὰς ἄλλας λειτουργίας ὑπομένοντας, πολίτας δὲ τοὺς ἢ μὴ ἐγγραφέντας τὸ παράπαν ἢ ὧν ἀτιμία καὶ φυγὴ κατέγνωσται, πέραν ὄρων ἀνθρώπους ἐληλαμένους, οὐ μόνον οὐκ ἐπιβῆναι τῆς χώρας ἀλλ' οὐδ' ἐξ ἀπόπτου τὸ πατρῶον ἔδαφος θεάσασθαι δυναμένους, εἰ μὴ τισι Ποιναῖς ἐλαύνοντο θανατῶντες; ἔφεδροι γὰρ καταστειχόντων κολασταὶ μυρίοι, καὶ δι' ἑαυτῶν ἠκονημένοι καὶ νόμων προστάξεσιν ὑπηρετοῦντες. ^[5]

Prob 8

πῶς δὲ οὐ παράλογα καὶ γέμοντα πολλῆς ἀναισχυντίας ἢ μανίας ἢ οὐκ ἔχω τί λέγω —διὰ γὰρ ὑπερβολὴν οὐδ' οἰκείων ὀνομάτων εὐπορῆσαι ῥάδιον—πλουσίους μὲν ὀνομάζειν τοὺς ἀπορωτάτους καὶ τῶν ἀναγκαίων ἐνδεεῖς, λυπρῶς καὶ ἀθλίως ἀποζῶντας, μόλις τὸ ἐφήμερον ἐκπορίζοντας, ἐν εὐθηνίᾳ κοινῇ λιμὸν ἐξαίρετον ἔχοντας, ἀρετῆς αὖρα, καθάπερ ἄερι φασὶ τοὺς τέττιγας, τρεφομένους, πένητας δὲ τοὺς ἀργύρῳ καὶ χρυσῷ καὶ πλήθει κτημάτων καὶ προσόδων καὶ ἄλλων ἀμυθήτων ἀγαθῶν ἀφθονίᾳ περιρρομένους, ὧν ὁ πλοῦτος οὐ συγγενεῖς καὶ φίλους αὐτὸ μόνον ὦνησεν, ἀλλὰ καὶ τῆς οἰκίας ἔξω προελθὼν μεγάλους ὀμίλους δημοτῶν καὶ φυλετῶν, διαβὰς δ' ἔτι μεῖζον καὶ πόλει χορηγεῖ τὰ πάντα, ὧν εἰρήνη χρεῖος ἢ πόλεμος; ἀπὸ δὲ τῆς αὐτῆς ὄνειρώξεως τοῖς μὲν ἀμφιθαλέσι καὶ τῷ ὄντι εὐπατρίδαις, ὧν οὐ γονεῖς μόνον ἀλλὰ καὶ πάπποι καὶ πρόγονοι μέχρι τῶν ἀρχηγετῶν καὶ πρὸς ἀνδρῶν καὶ πρὸς γυναικῶν ἐπιφανέστατοι γεγόνασιν, δουλείαν ἐτόλμησαν ἐπιφημίσαι, τοῖς δ' ἐκ τριγωνίας στιγματίαις, πεδότηριψι καὶ παλαιοδούλοις, ἐλευθερίαν. ^[5]

Prob 11 ἐστὶ δὲ τὰ τοιαῦτα, ὡς ἔφην, πρόφασιν ἀνθρώπων, οἳ διάνοιαν μὲν ἡμαύρωνται, δοῦλοι δ' εἰσὶ δόξης ἐπανεχόντες αἰσθήσασιν, ὧν τὸ συνέδριον ὑπὸ τῶν κρινομένων αἰεὶ δεκαζόμενον ἀβέβαιον.

Prob 12 χρῆν δὲ αὐτούς, εἴπερ ὅλως ἐζήλουν ἀλήθειαν, μὴ τῶν τὰ σώματα καμνόντων ἐν τῷ φρονεῖν ἐλαττοῦσθαι· ἐκεῖνοι μὲν γὰρ ἑαυτοὺς ἐπιτρέπουσιν ἰατροῖς υγείας ὀρεγόμενοι, κατοκνοῦσι δ' οὗτοι νόσον ψυχῆς, ἀπαιδευσίαν, ἀπώσασθαι, γενόμενοι σοφῶν ἀνδρῶν ὀμιληταί, παρ' ὧν οὐ μόνον ἔστιν ἀπομαθεῖν ἀμαθίαν, ἀλλὰ καὶ τὸ ἴδιον ἀνθρώπου κτῆμα προσλαβεῖν, ἐπιστήμην. ἐπειδὴ δὲ κατὰ τὸν ἱερώτατον Πλάτωνα „φθόνος ἔξω θείου χοροῦ ἴσταται“, θειότατον δὲ καὶ κοινωνικώτατον σοφία, συγκλείει μὲν οὐδέποτε τὸ ἑαυτῆς φροντιστήριον, ἀναπεπταμένη δὲ αἰεὶ δέχεται τοὺς ποτίμων διψῶντας λόγων, οἷς ἀκράτου διδασκαλίας ἄφθονον ἐπαντλοῦσα νᾶμα μεθύειν τὴν νηφάλιον ἀναπείθει μέθην. ^[5]

Prob 14 οἱ δὲ ὥσπερ ἐν ταῖς τελεταῖς ἱεροφαντηθέντες, ὅταν ὀργίων γεμισθῶσι, πολλὰ τῆς πρόσθεν ὀλιγωρίας ἑαυτοὺς κακίζουσιν, ὡς οὐ φεισάμενοι χρόνου, βίον δὲ τρίψαντες ἀβίωτον, ἐν ᾧ φρονήσεως ἐχήρευσαν.

Prob 15 ἄξιον οὖν νεότητα τὴν πανταχοῦ πᾶσαν τὰς ἀπαρχὰς τῆς πρώτης ἀκμῆς μηδενὶ μᾶλλον ἢ παιδεῖα ἀναθεῖναι, ἥ καὶ ἐνηβῆσαι καὶ ἐγγεράσαι καλόν· ὥσπερ γάρ, φασί, τὰ καινὰ τῶν ἀγγείων ἀναφέρει τὰς τῶν πρώτων εἰς αὐτὰ ἐγχυθέντων ὁσμάς, οὕτως καὶ αἱ τῶν νέων ψυχαὶ τοὺς πρώτους τῶν φαντασιῶν τύπους ἀνεξαλείπτους ἐναποματτόμεναι, τῇ φορᾷ τῶν αὐθις ἐπεισερόντων ἥκιστα κατακλυζόμεναι, τὸ ἀρχαῖον διαφαίνουσιν εἶδος. Ἄλις μὲν δὴ τούτων. ^[5]

Prob 16 ἀκριβωτέον δὲ τὸ ζητούμενον, ἵνα μὴ τῇ τῶν ὀνομάτων ἀσαφείᾳ παραγόμενοι πλαζώμεθα, καταλαβόντες δὲ περὶ οὗ ὁ λόγος τὰς ἀποδείξεις εὐσκόπως ἐφαρμόττωμεν.

Prob 17 δουλεία τοίνυν ἢ μὲν ψυχῶν, ἢ δὲ σωμάτων λέγεται· δεσπότης δὲ τῶν μὲν σωμάτων ἄνθρωποι, ψυχῶν δὲ κακίαι καὶ πάθη. κατὰ ταῦτα δὲ καὶ ἐλευθερία· ἢ μὲν γὰρ ἄδειαν σωμάτων ἀπ' ἀνθρώπων δυνατωτέρων, ἢ δὲ διανοίας ἐκεχειρίαν ἀπὸ τῆς τῶν παθῶν δυναστείας ἐργάζεται.

Prob 18 τὸ μὲν οὖν πρότερον οὐδὲ εἷς ζητεῖ· μυρία γὰρ αἱ ἀνθρώπων τύχαι, καὶ πολλοὶ πολλάκις καιροῖς ἀβουλήτοις τῶν σφόδρα ἀστείων τὴν ἐκ γένους ἀπέβαλον ἐλευθερίαν· ἀλλ' ἔστιν ἡ σκέψις περὶ τρόπων, οὓς οὐτ' ἐπιθυμῖαι οὔτε φόβοι οὔθ' ἡδοναὶ οὔτε λῦπαι κατέζευξαν, ὥσπερ ἐξ εἰρκτῆς προεληλυθότων καὶ δεσμῶν οἷς ἐπεσφίγγοντο διαφειμένων. ^[5]

Prob 19 ἀνελόντες οὖν ἐκποδῶν τὰς προφασιστικὰς εὐρεσιλογίας καὶ τὰ φύσεως μὲν ἀλλότρια δόξης δ' ἡρτημένα ὀνόματα οἰκοτρίβων ἢ ἀργυρωνήτων ἢ αἰχμαλώτων τὸν ἀψευδῶς ἐλεύθερον ἀναζητῶμεν, ᾧ μόνῳ τὸ αὐτοκρατές πρόσσεστι, κἂν μυρίοι γράφωσι δεσπότης ἑαυτούς. ἀναφθέγγεται γὰρ ἐκεῖνο τὸ Σοφόκλειον οὐδὲν τῶν πυθοχρήστων διαφέρον· „θεὸς ἐμός

ἄρχων, θνητὸς δ' οὐδέϊς“. τῷ γὰρ ὄντι μόνος ἐλεύθερος ὁ μόνῳ θεῷ χρώμενος ἡγεμόνι, κατ' ἐμὴν δὲ διάνοιαν καὶ τῶν ἄλλων ἡγεμῶν, ἐπιτετραμμένος τὰ περίγεια, οἷα μεγάλου βασιλέως, θνητὸς ἀθανάτου, διάδοχος. ^[5]

Prob 20 ἀλλ' ὁ μὲν περὶ ἀρχῆς τοῦ σοφοῦ λόγος εἰς καιρὸν ἐπιτηδειότερον ὑπερκείσθω, τὸν δὲ περὶ ἐλευθερίας τὰ νῦν ἀκριβωτέον.

Prob 21 εἰ δὴ τις εἴσω προελθὼν τῶν πραγμάτων ἐθέλῃσειε διακύψαι, γινώσεται σαφῶς, ὅτι οὐδὲν ἄλλο ἄλλῳ συγγενὲς οὕτως, ὡς αὐτοπραγία ἐλευθερία, διότι πολλὰ μὲν τῷ φαύλῳ τὰ ἐμποδῶν, φιλαργυρία, φιλοδοξία, φιληδονία, τῷ δ' ἀστείῳ τὸ παράπαν οὐδέν, ἐπανισταμένῳ καὶ ἐπιβεβηκότι καθάπερ ἐν ἄθλων ἀγῶνι τοῖς καταπαλαισθεῖσιν, ἔρωτι, φόβῳ, δειλίᾳ, λύπῃ, τοῖς ὁμοιοτρόποις. ^[5]

Prob 22 ἔμαθε γὰρ ἀλογεῖν ἐπιταγμάτων, ὅσα οἱ ψυχῆς παρανομώτατοι ἄρχοντες ἐπιτάττουσι, διὰ ζῆλον καὶ πόθον ἐλευθερίας, ἧς τὸ αὐτοκέλευστον καὶ ἐθελουργὸν κλῆρος ἴδιος. ἐπαινεῖται παρὰ τισιν ὁ τὸ τρίμετρον ἐκεῖνο ποιήσας „τίς δ' ἐστὶ δοῦλος τοῦ θανεῖν ἄφροντις ὢν;“ ὡς μάλα συνιδῶν τὸ ἀκόλουθον· ὑπέλαβε γάρ, ὅτι οὐδὲν οὕτως δουλοῦσθαι πέφυκε διάνοιαν, ὡς τὸ ἐπὶ θανάτῳ δέος, ἔνεκα τοῦ πρὸς τὸ ζῆν ἡμέρου. χρῆν δὲ λογίσασθαι, ὅτι οὐχ ὁ τοῦ θανεῖν μόνον ἄφροντις ὢν ἀδούλωτος, ἀλλὰ καὶ ὁ τοῦ πένεσθαι καὶ ἀδοξεῖν καὶ ἀλγεῖν καὶ τῶν ἄλλων ὅσα οἱ πολλοὶ κακὰ νομίζουσι, κακοὶ τῶν πραγμάτων ὄντες αὐτοὶ κριταί, οἵτινες ἐκ τῶν χρειῶν δοκιμάζουσι τὸν δοῦλον εἰς τὰς ὑπηρεσίας ἀφορῶντες, δέον εἰς τὸ ἀδούλωτον ἦθος. ^[5]

Prob 24 ὁ μὲν γὰρ ἀπὸ ταπεινοῦ καὶ δουλοπρεποῦς φρονήματος ταπεινοῖς καὶ δουλοπρεπέσι παρὰ γνώμην ἐγχειρῶν τὴν ἑαυτοῦ δοῦλος ὄντως· ὁ δὲ πρὸς τὸν παρόντα καιρὸν ἀρμοζόμενος τὰ οἰκεῖα καὶ ἐκουσίως ἅμα καὶ τλητικῶς ἐγκαρτερῶν τοῖς ἀπὸ τύχης καὶ μηδὲν καινὸν τῶν ἀνθρωπίνων εἶναι νομίζων, ἀλλ' ἐξητακῶς ἐπιμελῶς, ὅτι τὰ μὲν θεῖα αἰωνίῳ τάξει καὶ εὐδαιμονίᾳ τετίμηται, τὰ δὲ θνητὰ πάντα σάλῳ καὶ κλύδωνι πραγμάτων διαφερόμενα πρὸς ἀνίσους ῥοπὰς ταλαντεύει, καὶ γενναίως ὑπομένων τὰ συμπίπτοντα φιλόσοφος εὐθύς ἐστι καὶ ἐλεύθερος. ^[5]

Prob 25 ὅθεν οὐδὲ παντὶ τῷ προστάττοντι ὑπακούσεται, κἂν αἰκίας καὶ βασάνους καὶ τινας φοβερωτάτας ἀπειλὰς ἐπανατείνηται, νεανιευσάμενος δὲ ἀντικηρύξει· „ὅπτα, κάταιθε σάρκα, ἐμπλήσθητί μου πίνων κελαινὸν αἷμα· πρόσθε γὰρ κάτω γῆς εἴσιν ἄστρα, γῆ δ' ἄνεις' ἐς οὐρανόν, πρὶν ἐξ ἐμοῦ σοι θῶπ' ἀπαντῆσαι λόγον.“ ἤδη ποτ' εἶδον ἐν ἀγῶνι παγκρατιαστῶν τὸν μὲν ἐπιφέροντα τὰς πληγὰς καὶ χερσὶ καὶ ποσὶ καὶ πάσας εὐσκόπως καὶ μηδὲν παραλελοιπότα τῶν εἰς τὸ νικᾶν ἀπειρηκότα καὶ παρειμένον καὶ πέρας ἀστεφάνωτον ἐξελθόντα τοῦ σταδίου, τὸν δὲ τυπτόμενον, ὑπὸ πυκνότητος σαρκῶν πεπιλημένον, στρυφνόν, ναστόν, ὄντως γέμοντα πνεύματος ἀθλητικοῦ, δι' ὅλων νενευρωμένον, οἷα πέτραν ἢ σίδηρον, οὐδὲν μὲν πρὸς τὰς πληγὰς ἐνδόντα, τὴν δὲ τοῦ ἀντιπάλου δύναμιν τῷ καρτερικῷ καὶ παγίῳ τῆς ὑπομονῆς καθηρηκότα μέχρι παντελοῦς νίκης. ^[5]

Prob 27 ὅμοιον δὴ τι τούτῳ πεπονθέναι μοι δοκεῖ ὁ ἀστεῖος· τὴν γὰρ ψυχὴν εὖ μάλα κραταιωθεὶς ἰσχυρογνώμονι λογισμῷ θᾶττον ἀναγκάζει τὸν βιαζόμενον ἀπειπεῖν ἢ ὑπομένει τι δρᾶσαι τῶν παρὰ γνώμην. ἀλλ' ἄπιστον ἴσως τοῖς μὴ πεπονθόσιν ἀρετὴν τὸ λεγόμενον· καὶ γὰρ ἐκεῖνο τοῖς τοῖς παγκρατιαστάς οὐκ εἰδόσι, γέγονε δ' οὐδὲν ἥττον ἐπ' ἀληθείας. ^[5]

Prob 28 εἰς ταῦτα δ' ἀπιδὼν Ἀντισθένης δυσβάστακτον εἶπεν εἶναι τὸν ἀστεῖον· ὡς γὰρ ἡ ἀφροσύνη κοῦφον καὶ φερόμενον, <οὔτως> ἡ φρόνησις ἐρρητισμένον καὶ ἀκλινὲς καὶ βάρος ἔχον ἀσάλευτον.

Prob 29 ὁ δὲ δὴ τῶν Ἰουδαίων νομοθέτης τὰς τοῦ σοφοῦ χειρὰς βαρείας εἰσάγει (Exod. 17, 12), διὰ συμβόλων τὰς πράξεις αἰνιττόμενος οὐκ ἐπιπολαίως ἀλλὰ παγίως ἐρρητισμένους ἀπὸ διανοίας

ἄρρεποῦς. πρὸς οὐδενὸς οὖν ἀναγκάζεται, ἅτε καταπεφρονηκῶς μὲν ἀλγηδόνων, καταπεφρονηκῶς δὲ θανάτου, νόμῳ δὲ φύσεως ὑπηκόους ἔχων ἅπαντας ἄφρονας· ὄνπερ γὰρ τρόπον αἰγῶν μὲν καὶ βοῶν καὶ προβάτων αἰπόλοι καὶ βουκόλοι καὶ νομεῖς ἀφηγοῦνται, τὰς δ' ἀγέλας ἀμήχανον ἐπιτάξαι ποιμέσι, τὸν αὐτὸν τρόπον οἱ μὲν πολλοὶ θρέμμασιν ἐοικότες ἐπιστάτου καὶ ἄρχοντος δέονται, ἡγεμόνες δ' εἰσὶν οἱ ἀστεῖοι τὴν τῶν ἀγελαρχῶν τεταγμένοι τάξιν. ^[5]

Prob 31 Ὅμηρος μὲν οὖν „ποιμένας λαῶν“ εἴωθε καλεῖν τοὺς βασιλέας, ἡ δὲ φύσις τοῖς ἀγαθοῖς κυριώτερον τουτὶ τοῦνομα ἐπεφήμισεν, εἴ γε ἐκεῖνοι ποιμαίνονται τὸ πλεόν ἢ ποιμαίνουσιν— ἄκρατος γὰρ αὐτοὺς ἄγει καὶ εὐμορφία πέμματά τε καὶ ὄψα καὶ τὰ μαγείρων καὶ σιτοποιῶν ἡδύσματα, ἵνα τὰς ἀργύρου καὶ χρυσοῦ καὶ τῶν σεμνοτέρων ἐπιθυμίας παραλείπω—, τοῖς δ' ὑπ' οὐδενὸς συμβέβηκε δελεάζεσθαι, νουθετεῖν δὲ καὶ ὅσους ἂν αἴσθωνται πάγαις ἡδονῆς ἀλίσκομένους. Ὅτι δ' οὐχ αἱ ὑπηρεσίαι μηνύματ' εἰσὶ δουλείας, ἐναργεστάτη πίστις οἱ πόλεμοι· τοὺς γὰρ στρατευομένους ἰδεῖν ἔστιν αὐτουργοὺς ἅπαντας, οὐ μόνον τὰς πανοπλίας κομίζοντας, ἀλλὰ καὶ ὅσα πρὸς τὴν ἀναγκαίαν χρῆσιν ὑποζυγίων τρόπον ἐπηχθισμένους, εἴτ' ἐφ' ὕδρεϊαν ἐξιόντας καὶ φρυγανισμόν καὶ χιλὸν κτήνεσι. ^[5]

Prob 33 τὰ γὰρ πρὸς τοὺς ἐχθροὺς ἐν ταῖς στρατείαις τί δεῖ μακρηγορεῖν, τάφρους ἀνατεμνόντων ἢ τείχη κατασκευαζόντων ἢ τριήρεις ναυπηγουμένων ἢ ὅσα ὑπουργίας ἢ τέχνης πάντα χερσὶ καὶ τῷ ἄλλῳ σώματι ὑπηρετούντων.

Prob 34 ἔστι δέ τις καὶ κατ' εἰρήνην πόλεμος τῶν ἐν τοῖς ὅπλοις οὐκ ἀποδέων, ὃν ἀδοξία καὶ πενία καὶ δεινὴ σπάνις τῶν ἀναγκαίων συγκροτοῦσιν, ὑφ' οὗ βιασθέντες ἐγχειρεῖν καὶ τοῖς δουλοπρεπεστάτοις ἀναγκάζονται, σκάπτοντες, γεωπονοῦντες, βαναύσους ἐπιτηδεύοντες τέχνας, ὑπηρετοῦντες ἀόκνως ἔνεκα τοῦ παρατρέφεσθαι, πολλάκις δὲ καὶ κατὰ μέσσην ἀγορὰν ἀχθοφοροῦντες ἐν ἡλικιωτῶν καὶ συμφοιτητῶν καὶ συνεφήβων ὄψεσιν. ^[5]

Prob 35 ἔτεροι δ' εἰσὶν ἐκ γένους δοῦλοι τὰ τῶν ἐλευθέρων εὐμοιρίᾳ τύχης μετιόντες· ἐπίτροποι γὰρ οἰκιῶν καὶ κτημάτων καὶ μεγάλων οὐσιῶν, ἔστι δ' ὅτε καὶ τῶν ὁμοδούλων ἄρχοντες καθίστανται, πολλοὶ δὲ καὶ γυναῖκας καὶ παῖδας ὀρφανοὺς δεσποτῶν ἐπετράπησαν, φίλων καὶ συγγενῶν προκριθέντες εἰς πίστιν· ἀλλ' ὅμως εἰσὶ δοῦλοι, δανεῖζοντες, ὠνούμενοι, προσόδους ἐκλεγόμενοι, θεραπευόμενοι. ^[5]

Prob 36 τί οὖν θαυμαστόν, εἰ καὶ κατὰ τοῦναντίον ὀλίσθῃ τις εὐτυχίας δουλικὰς χρείας ἐπιτελεῖ; τὸ δ' ὑπακούειν ἐτέρῳ τὴν ἐλευθερίαν ἀφαιρεῖται. καὶ πῶς πατὴρ μὲν ἢ μητὴρ ἐπιταγμάτων παῖδες ἀνέχονται, γνῶριμοι δὲ ὧν ὑφηγηταὶ διακελεύονται; δοῦλος γὰρ ἐκὼν οὐδεὶς. οἱ γε μὴν τοκέες οὐ τοσαύτην ὑπερβολὴν ἐπιδείξονται ποτε μισοτεκνίας, ὥσθ' ἂ μόνᾳ σύμβολα δουλείας ἐστί, τὰς ὑπηρεσίας, ἀναγκάσαι ἂν παῖδας τοὺς ἑαυτῶν ὑπομένειν. ^[5]

Prob 37 εἰ δέ τις ὑπ' ἀνδραποδοκαπήλων ἐπευωνιζομένους ἰδὼν τις οἶται δούλους εὐθὺς εἶναι, πολὺ διαμαρτάνει τῆς ἀληθείας· οὐ γὰρ ἡ πρᾶσις ἢ κύριον ἀποφαίνει τὸν πριάμενον ἢ τὸν πραθέντα δοῦλον, ἐπεὶ καὶ πατέρες υἱῶν τιμὰς κατέθεσαν καὶ υἱοὶ πολλάκις πατέρων ἢ κατὰ ληστείας ἀπαχθέντων ἢ κατὰ πόλεμον αἰχμαλώτων γενομένων, οὓς οἱ τῆς φύσεως νόμοι τῶν κάτωθεν ὄντες βεβαιότεροι γράφουσιν ἐλευθέρους. ^[5]

Prob 38 ἦδη δέ τινες καὶ προσυπερβάλλοντες εἰς τοῦναντίον περιήγαγον τὸ πρᾶγμα, δεσπότης γενόμενος τῶν πριαμένων ἀντὶ δούλων· ἔγωγ' οὖν ἔθεασάμην πολλάκις εὐμορφα παιδισκάρια καὶ φύσει στωμύλα δυσὶν ὀρμητηρίοις, ὄψεως κάλλει καὶ τῇ περὶ λόγους χάριτι, πορθοῦντα τοὺς κεκτημένους· ἐλεπόλεις γὰρ ταῦτα ψυχῶν ἀνιδρύτων καὶ ἀνερματίστων, μηχανημάτων ἀπάντων ὅσα ἐπ' ἀνατροπῇ τειχῶν κατασκευάζεται σθεναρώτερα. ^[5]

Prob 39

σημεῖον δέ· θεραπεύουσιν, ἰκετεύουσιν, εὐμένειαν ὡς παρὰ τύχης καὶ ἀγαθοῦ δαίμονος αἰτεῖσθαι γλίσχονται, καὶ παρορώμενοι μὲν σφαδάζουσιν, εἰ δ' αὐτὸ μόνον τὸ βλέμμα ἴλεων θεάσαιντο, γεγηθότες ἀνορχοῦνται.

Prob 40 εἰ μὴ καὶ τὸν λέοντας ὠνησάμενον δεσπότην φατέον εἶναι λεόντων, ὅς, εἰ μόνον ἐπανατείναιντο τὰς ὄψεις, οἷους ἐπρίατο κυρίους ὁ δύστηνος, ὡς χαλεπούς καὶ ὠμοθύμους, αὐτίκα παθὼν εἴσεται. τί οὖν; οὐκ οἴομεθα τὸν σοφὸν ἀδουλωτότερον εἶναι λεόντων, ἐλευθέρῳ καὶ ἀτρώτῳ ψυχῇ τὴν ἀλκὴν ἔχοντα μᾶλλον ἢ εἰ σώματι φύσει δούλῳ καὶ εὐτονίᾳ κραταιοτάτῃ ἰσχύος ἀφηνιάζοι; Μάθοι δ' ἂν τις τὴν ἐλευθερίαν, ἥ περὶ τὸν σπουδαῖόν ἐστι, καὶ ἐξ ἐτέρων· δοῦλος εὐδαίμων πρὸς ἀλήθειαν οὐδεὶς· τί γὰρ ἀθλιώτερον ἢ πάντων ἄκυρον εἶναι τινα καὶ ἑαυτοῦ; ὁ δέ γε σοφὸς εὐδαίμων, ἔρμα καὶ πλήρωμα καλοκάγαθίας ἐπιφερόμενος, ἐν ᾗ τὸ κῦρὸς ἐστὶν ἀπάντων· <ὥστ'> ἀναμφιβόλως καὶ ἐξ ἀνάγκης ὁ σπουδαῖος ἐλεύθερός ἐστι.

[5]

Prob 42 πρὸς τούτοις τίς οὐκ ἂν εἴποι τοὺς φίλους τῶν θεῶν ἐλευθέρους εἶναι; εἰ μὴ τοῖς μὲν τῶν βασιλέων ἐταίροις ἄξιον οὐ μόνον ἐλευθερίαν ἀλλὰ καὶ ἀρχὴν ὁμολογεῖν συνεπιτροπεύουσι καὶ συνδιέπουσι τὴν ἡγεμονίαν, τοῖς δὲ θεῶν τῶν Ὀλυμπίων δουλείαν ἐπιφημιστέον, οἱ διὰ τὸ φιλόθεον εὐθὺς γενόμενοι θεοφιλεῖς, ἴση ἀντιτιμηθέντες εὐνοίᾳ παρ' ἀληθείᾳ δικαζούσῃ, καθάπερ οἱ ποιηταὶ φασι, πανάρχοντές τε καὶ βασιλέες βασιλέων εἰσὶ. νεανικώτερον δ' ὁ τῶν Ἰουδαίων νομοθέτης προσυπερβάλλων, ἅτε γυμνῆς ὡς λόγος ἀσκητῆς φιλοσοφίας, τὸν ἔρωτι θεῷ κατεσχημένον καὶ τὸ ὄν μόνον θεραπεύοντα οὐκέτ' ἄνθρωπον ἀλλὰ θεὸν ἀπετόλμησεν εἰπεῖν (Exod. [5])

Prob 43 7, 1) ἀνθρώπων μέντοι θεόν, οὐ τῶν τῆς φύσεως μερῶν, ἵνα τῷ πάντων καταλίπη πατρὶ τὸ θεῶν εἶναι βασιλεῖ καὶ θεῷ.

Prob 44 ἄρ' ἄξιον τὸν προνομίας τοσαύτης τετυχηκότα δοῦλον ἢ μόνον ἐλεύθερον εἶναι νομίζειν; ὅς εἰ καὶ θείας οὐκ ἡξίωται μοίρας καθ' αὐτόν, ἀλλὰ τοι διὰ τὸ φίλῳ θεῷ χρῆσθαι πάντως ὥφειλεν εὐδαιμονεῖν· οὔτε γὰρ ἀσθενὴς ὁ ὑπέρμαχος οὔτε φιλικῶν ἀμελὴς δικαίων θεὸς ἐταίρειος ὦν καὶ τὰ κατὰ τοὺς ἐταίρους ἐφορῶν. ἔτι τοίνυν, ὥσπερ τῶν πόλεων αἱ μὲν ὀλιγαρχούμεναι καὶ τυραννούμεναι δουλείαν ὑπομένουσι χαλεπούς καὶ βαρεῖς ἔχουσαι δεσπότας τοὺς ὑπαγομένους καὶ κρατοῦντας, αἱ δὲ νόμοις ἐπιμεληταῖς χρώμεναι καὶ προστάταις εἰσὶν ἐλεύθεραι, οὕτως καὶ τῶν ἀνθρώπων, παρ' οἷς μὲν ὀργὴ ἢ ἐπιθυμία ἢ τι ἄλλο πάθος ἢ καὶ ἐπίβουλος κακία δυναστεύει, πάντως εἰσὶ δοῦλοι, ὅσοι δὲ μετὰ νόμου ζῶσιν, ἐλεύθεροι. [5]

Prob 46 νόμος δὲ ἀψευδὴς ὁ ὀρθὸς λόγος, οὐχ ὑπὸ τοῦ δεῖνος ἢ τοῦ δεΐνος, θνητοῦ φθαρτός, ἐν χαρτιδίῳ ἢ στήλαις, ἄψυχος ἀψύχοις, ἀλλ' ὑπ' ἀθανάτου φύσεως ἀφθαρτος ἐν ἀθανάτῳ διανοίᾳ τυπωθεὶς.

Prob 47 διὸ καὶ θαυμάσαι ἂν τις τῆς ἀμβλυωπίας τοὺς τρανὰς οὕτω πραγμάτων ιδιότητος μὴ συνορῶντας, οἱ μεγίστοις μὲν δήμοις Ἀθήναις καὶ Λακεδαιμόνι πρὸς ἐλευθερίαν αὐταρκεστάτους εἶναι φασι τοὺς Σόλωνος καὶ Λυκούργου νόμους κρατοῦντάς τε καὶ ἄρχοντας, πειθαρχούντων αὐτοῖς τῶν πολιτευομένων, σοφοῖς δὲ ἀνδράσι τὸν ὀρθὸν λόγον, ὅς καὶ τοῖς ἄλλοις ἐστὶ πηγὴ νόμοις, οὐχ ἱκανὸν εἶναι πρὸς μετουσίαν ἐλευθερίας ὑπακούουσι πάντων, ἅττ' ἂν ἢ προστάτῃ ἢ ἀπαγορεύῃ. [5]

Prob 48 πρὸς τοίνυν τοῖς εἰρημένοις ἐναργεστάτῃ πίστις ἐλευθερίας ἰσηγορία, ἣν οἱ σπουδαῖοι πάντες ἄγουσι πρὸς ἀλλήλους. ὅθεν καὶ τὰ τρίμετρα φιλοσόφως ἐκεῖνά φασιν εἰρηῇσθαι· „οὐ γὰρ μετεῖναι τῶν νόμων δούλοις ἔφυ.“ καὶ πάλιν· „δοῦλος πέφυκας, οὐ μέτεστί σοι λόγου.“ καθάπερ οὖν ὁ μουσικὸς νόμος ἅπασιν τοῖς ἐπιτετηδευκόσι μουσικὴν ἰσηγορίας τῆς ἐν τῇ τέχνῃ

μεταδίδωσι καὶ ὁ γραμματικὸς ἢ ὁ γεωμετρικὸς γραμματικοῖς ἢ γεωμέτραις, οὕτω καὶ ὁ ἐν τῷ
βίῳ νόμος τοῖς ἐμπείροις τῶν βιωτικῶν. ^[5]

Prob 50 οἱ δὲ σπουδαῖοι πάντες ἐμπειροὶ τῶν κατὰ τὸν βίον πραγμάτων εἰσὶν, ὁπότε καὶ τῶν ἐν ἀπάσῃ
τῇ φύσει· καὶ εἰσὶ τινες αὐτῶν ἐλεύθεροι, ὥστε καὶ ὅσοι τούτοις ἰσηγορίας μετέχουσιν. οὐδεὶς
ἄρα τῶν σπουδαίων δοῦλος, ἀλλ' ἐλεύθεροι πάντες.

Prob 51 ἀπὸ δὲ τῆς αὐτῆς ἀφορμῆς καὶ ὅτι δοῦλος ὁ ἄφρων ἐστίν, ἐπιδειχθήσεται. ὥσπερ γὰρ ὁ κατὰ
μουσικὴν νόμος οὐ δίδωσιν ἰσηγορίαν ἀμουσοῖς πρὸς μεμουςωμένους οὐδ' ὁ κατὰ
γραμματικὴν ἀγραμμάτοις πρὸς γραμματικούς οὐδὲ συνόλως ὁ τεχνικὸς πρὸς τεχνίτας
ἀτέχνους, οὕτως οὐδ' ὁ βιωτικὸς νόμος ἰσηγορίας μεταδίδωσι τοῖς κατὰ τὸν βίον ἀπείροις πρὸς
ἐμπείρους. ^[5]

Prob 52 τοῖς δ' ἐλευθέροις ἢ ἐκ νόμου πᾶσιν ἰσηγορία δίδεται· καὶ εἰσὶ τινες τῶν σπουδαίων ἐλεύθεροι·
καὶ τῶν βιωτικῶν ἄπειροι μὲν οἱ φαῦλοι, ἐμπειρότατοι δ' οἱ σοφοί· οὐκ ἄρ' εἰσὶ τινες τῶν
φαύλων ἐλεύθεροι, δοῦλοι δὲ πάντες. ὁ δὲ Ζήνων, εἰ καὶ τις ἄλλος ὑπ' ἀρετῆς ἀχθεῖς,
νεανικώτερον ἀποδείκνυσι περὶ τοῦ μὴ εἶναι τοῖς φαύλοις ἰσηγορίαν πρὸς ἀστεῖους.

Prob 53 φησὶ γάρ· „οὐκ οἰμώζεται μὲν ὁ φαῦλος, ἐὰν ἀντιλέγῃ τῷ σπουδαίῳ; οὐκ ἄρ' ἐστὶν ἰσηγορία τῷ
φαύλῳ πρὸς σπουδαῖον.

Prob 54 “ οἷδ' ὅτι πολλοὶ τοῦ λόγου κατακερτομήσουσιν ὥς αὐθαδεῖα τὸ πλεόν ἐρωτηθέντος ἢ συνέσει.
μετὰ δὲ τὴν χλεύην παυσάμενοι τοῦ γέλωτος ἢν ἐθέλῃσιν διακύψαι καὶ τὸ λεγόμενον σαφῶς
ἐρευνῆσαι, καταπλαγέντες αὐτοῦ τὸ ἀψευδὲς εἴσονται, ὅτι ἐπ' οὐδενὶ μᾶλλον οἰμώζεται τις ἢ
τῷ μὴ πειθαρχεῖν τῷ σοφῷ. ζημία γὰρ χρημάτων ἢ ἀτιμία ἢ φυγαὶ ἢ αἱ διὰ πληγῶν ὕβρεις ἢ
ὅσα ὁμοιότροπα βραχέα καὶ τὸ μηδὲν ἀντιτιθέμενα κακίαις καὶ ὧν αἱ κακίαι δημιουργοί. ^[5]

Prob 55 τοὺς δὲ πολλοὺς, οὐ συνορῶντας τὰς ψυχῆς βλάβας διὰ λογισμοῦ πῆρωςιν, ἐπὶ μόναις ταῖς
ἐκτὸς συμβέβηκεν ἄχθεσθαι, τὸ κριτήριον ἀφηρημένους, ᾧ μόνῳ καταλαβεῖν ἔστι διανοίας
ζημίαν.

Prob 56 εἰ δὲ δυναθεῖεν ἀναβλέψαι, θεασάμενοι τὰς δι' ἀφροσύνης ἀπάτας καὶ τὰς ἐκ δειλίας ἐπηρείας
καὶ ὅσα ἀκολασία παρώνησεν ἢ ἀδικία παρηγόμησεν, ἐπὶ ταῖς τοῦ ἀρίστου συμφοραῖς λύπης
ἀπαύστου γεμισθέντες οὐδὲ παρηγορίας δι' ὑπερβολὰς κακῶν ἀνέξονται.

Prob 57 ἔοικε δὲ ὁ Ζήνων ἀρύσασθαι τὸν λόγον ὥσπερ ἀπὸ πηγῆς τῆς Ἰουδαίων νομοθεσίας, ἐν ἣ ἑνὶ
ὄντοιν ἀδελφοῖν, τοῦ μὲν σώφρονος, τοῦ δ' ἀκολάστου, λαβὼν οἶκτον ὁ κοινὸς ἀμφοῖν πατὴρ
τοῦ μὴ ἐπ' ἀρετὴν ἦκοντος εὐχεται, ἵνα δουλεύσῃ τῷ ἀδελφῷ, τὸ δοκοῦν μέγιστον εἶναι κακόν,
δουλείαν, ἀγαθὸν τελεώτατον ὑπολαμβάνων ἄφρωνι, τὸ μὲν αὐτεξούσιον ἀφηρημένῳ πρὸς τὸ
μὴ σὺν ἀδείᾳ πλημμελεῖν, ἐκ δὲ τῆς τοῦ προεστῶτος προστασίας βελτιωθησομένῳ τὸ ἥθος. Τὰ
μὲν οὖν λεχθέντα πρὸς τὴν τοῦ ζητουμένου διασύστασιν ἔμοιγε ἀποχρῶντα ἦν. ^[5]

Prob 58 ἐπεὶ δὲ τὰ ποικίλα τῶν νοσημάτων ἰατροῖς ἔθος ποικιλωτέrais ἰᾶσθαι θεραπείαις, ἀνάγκη καὶ
τοῖς παραδόξοις νομιζομένοις τῶν προβλημάτων διὰ τὸ ἄηθες ἐπάγειν πίστεις ἐπαλλήλους
προσεγγιζόντας· μόλις γὰρ ἔνιοι συνεχεῖα πληττόμενοι τῶν ἀποδείξεων αἰσθάνονται. λέγεται
τοῖνυν οὐκ ἀπὸ σκοποῦ, ὅτι ὁ φρονίμως πάντα ποιῶν εὖ ποιεῖ πάντα, ὁ δ' εὖ ποιῶν πάντα
ὀρθῶς ποιεῖ πάντα, ὁ δ' ὀρθῶς πάντα ποιῶν καὶ ἀναμαρτήτως καὶ ἀμέμπτως καὶ ἀνεπιλήπτως
καὶ ἀνυπευθύνως καὶ ἀζημίως, ὥστ' ἐξουσίαν σχίσκει πάντα δρᾶν καὶ ζῆν ὥς βούλεται· ᾧ δὲ
ταῦτ' ἔξῃστιν, ἐλεύθερος ἂν εἴη. ^[5]

Prob 59 ἀλλὰ μὴν πάντα φρονίμως ποιεῖ ὁ ἀστεῖος· μόνος ἄρα ἐστὶν ἐλεύθερος.

Prob 60 καὶ μὴν ὃν μὴ ἐνδέχεται μήτ' ἀναγκάσαι μήτε κωλύσαι, ἐκεῖνος οὐκ ἂν εἴη δοῦλος· τὸν δὲ
σπουδαῖον οὐκ ἔστιν οὔτ' ἀναγκάσαι οὔτε κωλύσαι· οὐκ ἄρα δοῦλος ὁ σπουδαῖος. ὅτι δ' οὔτ'

ἀναγκάζεται οὔτε κωλύεται, δῆλον· κωλύεται μὲν γὰρ ὁ μὴ τυγχάνων ὧν ὀρέγεται, ὀρέγεται δ' ὁ σοφὸς τῶν ἀπ' ἀρετῆς, ὧν ἀποτυγχάνειν οὐ πέφυκε. καὶ μὴν εἰ ἀναγκάζεται, δῆλον ὅτι ἄκων τι ποιεῖ· ἐν οἷς δὲ αἱ πράξεις, ἡ ἀπ' ἀρετῆς εἰσι κατορθώματα ἢ ἀπὸ κακίας ἀμαρτήματα ἢ μέσα καὶ ἀδιάφορα. ^[5]

Prob 61 τὰ μὲν οὖν ἀπ' ἀρετῆς οὐ βιασθεῖς ἀλλ' ἐκὼν—αἰρετὰ γὰρ ἐστὶν αὐτῷ πάνθ' ἃ δρᾷ—, τὰ δ' ἀπὸ κακίας ἅτε φευκτὰ οὐδ' ὄναρ πράττει· οὐδὲ μὴν τὰ ἀδιάφορα εἰκός, πρὸς ἃ καθάπερ ἐπὶ πλάστιγγος ἡ διάνοια ἰσορροπεῖ, δεδιδαγμένη μήτε ὡς ὀλκὸν ἔχουσι δύνανται ἐνδιδόναι μήθ' ὡς ἀποστροφῆς ἀξίοις δυσχεραίνειν. ἐξ ὧν ἐστὶ δῆλον, ὅτι οὐδὲν ἄκων ποιεῖ οὐδ' ἀναγκάζεται· δοῦλος δ' εἶπερ ἦν, ἠναγκάζετ' ἄν' ὥστ' ἐλεύθερος ἂν εἴη ὁ ἀστεῖος. Ἐπεὶ δὲ τινες τῶν ἥκιστα κεχορευκότων Μούσαις λόγων ἀποδεικτικῶν οὐ συνιέντες, οἱ τὰς καθόλου τῶν πραγμάτων ἐμφάσεις παριστᾶσιν, εἰώθασιν ἐρωτᾶν· τίνες οὖν ἢ πρότερον γεγόνασιν ἄνδρες ἢ νῦν εἰσιν, ὁποίους ἀναπλάττετε; καλὸν γε ἀποκρίνασθαι, ὅτι καὶ πάλαι τινὲς ἦσαν οἱ τῶν καθ' ἑαυτοὺς ἀρετῇ διέφερον, ἡγεμόνι μόνῳ θεῷ χρώμενοι καὶ κατὰ νόμον, τὸν ὀρθὸν φύσεως λόγον, ζῶντες, οὐκ ἐλεύθεροι μόνον, ἀλλὰ καὶ τοὺς πλησιάζοντας ἐλευθέρου φρονήματος ἀναπιμπλάντες, καὶ ἐφ' ἡμῶν αὐτῶν ἔτ' εἰσὶν ὥσπερ εἰκόνες ἀπὸ ἀρχετύπου γραφῆς, σοφῶν ἀνδρῶν καλοκάγαθίας, τυπωθέντες. ^[5]

Prob 63 οὐ γάρ, εἰ αἱ τῶν ἀντιλεγόντων ψυχαὶ κεκηρεύκασιν ἐλευθερίας, ὑπ' ἀφροσύνης καὶ τῶν ἄλλων κακιῶν δουλαγωγηθεῖσαι, διὰ τοῦτο καὶ τὸ τῶν ἀνθρώπων γένος. εἰ δὲ μὴ κατὰ στίφη μεγάλα προΐασιν ἀγεληδόν, θαυμαστὸν οὐδέν· πρῶτον μὲν, ὅτι τὰ λῖαν καλὰ σπάνια, εἴτ' ἐπειδὴ τὸν τῶν εἰκαιτέρων ἐκτρεπόμενοι πολὺν ὄμιλον θεωρίᾳ τῶν τῆς φύσεως σχολάζουσιν, εὐχόμενοι μὲν, εἴ πως ἐνῆν, ἐπανορθώσασθαι τὸν βίον—κοινωφελὲς γὰρ ἡ ἀρετὴ—, τὸ δὲ ἀδυνατοῦντες, πλημμυρούντων κατὰ πόλεις ἀλλοκότων πραγμάτων, ἃ ψυχῆς πάθη <καὶ> κακίαι συνηύξησαν, ἀποδιδράσκουσιν, ὡς μὴ τῇ ρύμῃ τῆς φορᾶς καθάπερ ἀπὸ χειμάρρου βίας κατασυρεῖν. ^[5]

Prob 64 ἡμᾶς δέ, εἰ βελτιώσεως ζήλός τις ἦν, ἱχνηλατεῖν ἔδει τὰς τούτων καταδύσεις καὶ ἰκέτας καθεζομένους παρακαλεῖν, ἵνα τεθριωμένον τὸν βίον προσελθόντες ἐξημερώσωσιν, ἀντὶ πολέμου καὶ δουλείας καὶ κακῶν ἀμυθήτων εἰρήνην καὶ ἐλευθερίαν καὶ τὴν τῶν ἄλλων ἀγαθῶν ἀφθονίαν περιρροομένην καταγγεῖλαντες. ^[5]

Prob 65 νυνὶ δὲ χρημάτων μὲν ἔνεκα πάντας μυχοὺς ἐρευνῶμεν καὶ γῆς στρυφνὰς καὶ ἀποκρότους φλέβας ἀναστέλλομεν, καὶ μεταλλεύεται μὲν πολλὴ τῆς πεδιάδος, μεταλλεύεται δὲ οὐκ ὀλίγη τῆς ὀρεινῆς, χρυσὸν καὶ ἄργυρον, χαλκὸν τε καὶ σίδηρον, καὶ τὰς ἄλλας ὕλας ἀναζητούντων.

Prob 66 θεοπλαστοῦσα δὲ ἡ κενὴ δόξα τὸν τῦφον ἄχρι καὶ βυθοῦ κατέβη θαλάττης διερευνημένη, μή τι τῶν πρὸς αἴσθησιν ἀφανὲς ἐναπόκειται πού καλόν· καὶ λίθων ποικίλων καὶ πολυτελῶν ἀνευροῦσα ἰδέας, τὰς μὲν πέτραις προσπεφυκυίας, τὰς δ' ὀστρέοις, αἱ καὶ τιμαλφέστεραι γεγόνασιν, ὅψεως ἀπάτην ἐξετίμησε.

Prob 67 φρονήσεως δὲ ἡ σωφροσύνης ἡ ἀνδρείας ἡ δικαιοσύνης ἔνεκα γῆ μὲν ἀπόρευτός ἐστι καὶ ἡ βάσιμος, πελάγη δὲ ἄπλωτα τὰ καθ' ἐκάστην ὥραν τοῦ ἔτους ναυκλήροις ἐμπλεκόμενα.

Prob 68 καίτοι τίς ἢ μακρᾶς ὁδοιπορίας ἢ τοῦ θαλαττεύειν ἐστὶ χρεῖα πρὸς ἔρευναν καὶ ζήτησιν ἀρετῆς, ἥς τὰς ρίζας ὁ ποιὼν οὐ μακρὰν ἀλλ' οὕτωσὶ πλησίον ἐβάλετο; καθάπερ καὶ ὁ σοφὸς τῶν Ἰουδαίων νομοθέτης φησὶν· „ἐν τῷ στόματί σου καὶ ἐν τῇ καρδίᾳ σου καὶ ἐν ταῖς χερσὶ σου“ (Deut. 30, 14), αἰνιττόμενος διὰ συμβόλων λόγους, βουλὰς, πράξεις, ἃ δὴ πάντα γεωργικῆς τέχνης δεῖται. ^[5]

Prob 69 οἱ μὲν οὖν ἀργίαν πόνου προτιμήσαντες οὐ μόνον τὰς βλάστας ἐκώλυσαν, ἀλλὰ καὶ τὰς ρίζας ἀφαιρῶντες ἔφθειραν· οἱ δὲ σχολὴν μὲν βλαβερὸν ἡγούμενοι, πονεῖν δὲ ἐθέλοντες, ὥσπερ

εὐγενῇ μοσχεύματα γεωργοῦντες, τῷ συνεχεῖ τῆς ἐπιμελείας οὐρανομήκεις ἐστελέχωσαν ἀρετάς, ἀειθαλῇ καὶ ἀθάνατα ἔρνη καρπὸν φέροντα εὐδαιμονίαν οὐδέποτε λήγοντα ἢ, ὥς τινες, οὐ φέροντα, ἀλλ' αὐτὰ ὄντα εὐδαιμονίαν, ἃ Μωυσῆς ὀνόματι συνθέτω καλεῖν εἴωθεν ὀλοκαρπώματα. ^[5]

Prob 70 ἐπὶ μὲν γὰρ τῶν ἐκ γῆς βλαστανόντων οὐθ' ὁ καρπὸς ἐστὶ δένδρα οὔτε τὰ δένδρα καρπός, ἐπὶ δὲ τῶν ἐν ψυχῇ φυομένων ὅλα δι' ὧν εἰς καρποῦ φύσιν μεταβέβληκε τὰ ἔρνη, τὸ φρονήσεως, τὸ δικαιοσύνης, τὸ ἀνδρείας, τὸ σωφροσύνης.

Prob 71 ἔχοντες οὖν τοιαύτας παρ' ἑαυτοῖς ἀφορμὰς οὐκ ἐρυθριῶμεν ἔνδειαν σοφίας ἀνθρώπων γένει καταγγέλλοντες, ἣν δυνατόν ἦν ἐκφυσῆσαντας καθάπερ ἐν ὕλῃ σπινθῆρα τυφόμενον ζωπυρῆσαι; ἀλλὰ γὰρ πρὸς ἃ μὲν σπεύδουσιν ἐχρῆν ὡς συγγενέστατα καὶ οἰκειότατα, πολὺς ὄκνος καὶ ῥαθυμία συνεχῆς, ὑφ' ὧν τὰ καλοκάγαθιάς σπέρματα διαφθείρεται, ὧν δὲ εἰκὸς ἦν ὑστερίζειν, ἡμερος καὶ πόθος ἄπληστος. ^[5]

Prob 72 διὰ τοῦτο πλουσίων μὲν καὶ ἐνδόξων καὶ ταῖς ἡδοναῖς χρωμένων μεστή γῇ καὶ θάλαττα, φρονίμων δὲ καὶ δικαίων καὶ ἀστείων ὀλίγος ἀριθμός· τὸ δὲ ὀλίγον, εἰ καὶ σπάνιον, οὐκ ἀνύπαρκτον. μάρτυς δὲ ἡ Ἑλλάς καὶ ἡ βάρβαρος· ἐν τῇ μὲν γὰρ οἱ ἐτύμως ἐπτά σοφοὶ προσονομασθέντες ἦνθησαν, καὶ ἄλλων πρότερον καὶ αὐτὶς ὡς εἰκὸς ἀκμασάντων, ὧν ἡ μνήμη παλαιότερων μὲν ὄντων μήκει χρόνων ἠφανίσθη, νεαζόντων δὲ ἔτι διὰ τὴν ἐπιπολάζουσαν τῶν συνόντων ὀλιγωρίαν ἐξαμαυροῦται.

Prob 74 κατὰ δὲ τὴν βάρβαρον, ἐν ἣ ᾧ πρεσβευταὶ λόγων καὶ ἔργων, πολυανθρωπότατα στίφη καλῶν καὶ ἀγαθῶν ἐστὶν ἀνδρῶν· ἐν Πέρσῃ μὲν τὸ μάγων, οἳ τὰ φύσεως ἔργα διερευνῶμενοι πρὸς ἐπίγνωσιν τῆς ἀληθείας καθ' ἡσυχίαν τὰς θείας ἀρετὰς τρανοτέραις ἐμφάσεσιν ἱεροφαντοῦνται τε καὶ ἱεροφαντοῦσιν· ἐν Ἰνδοῖς δὲ τὸ γυμνοσοφιστῶν, οἳ πρὸς τῇ φυσικῇ καὶ τὴν ἠθικὴν φιλοσοφίαν διαπονοῦντες ὅλον ἐπίδειξιν ἀρετῆς πεποιήνται τὸν βίον. Ἔστι δὲ καὶ ἡ Παλαιστίνη Συρία καλοκάγαθιάς οὐκ ἄγονος, ἣν πολυανθρωποτάτου ἔθνους τῶν Ἰουδαίων οὐκ ὀλίγη μοῖρα νέμεται. ^[5]

Prob 75 λέγονταί τινες παρ' αὐτοῖς ὄνομα Ἑσασαῖοι, πλῆθος ὑπερτετρακισχίλιοι, κατ' ἐμὴν δόξαν—οὐκ ἀκριβεῖ τύπῳ διαλέκτου Ἑλληνικῆς—παρώνυμοι ὀσιότητος, ἐπεὶ δὲ κὰν τοῖς μάλιστα θεραπευταὶ θεοῦ γεγόνασιν, οὐ ζῶα καταθύοντες, ἀλλ' ἱεροπρεπεῖς τὰς ἑαυτῶν διανοίας κατασκευάζειν ἀξιοῦντες. ^[5]

Prob 76 οὗτοι τὸ μὲν πρῶτον κωμηδὸν οἰκοῦσι τὰς πόλεις ἐκτρεπόμενοι διὰ τὰς τῶν πολιτευομένων χειροθήεις ἀνομίας, εἰδότες ἐκ τῶν συνόντων ὡς ἀπ' ἀέρος φθοροποιῶ νόσον ἐγγινομένην προσβολὴν ψυχῆς ἀνίατον· ὧν οἱ μὲν γεωπονοῦντες, οἱ δὲ τέχνας μετιόντες ὅσα συνεργάτιδες εἰρήνης, ἑαυτοὺς τε καὶ τοὺς πλησιάζοντας ὠφελοῦσιν, οὐκ ἄργυρον καὶ χρυσὸν θησαυροφυλακοῦντες οὐδ' ἀποτομὰς γῆς μεγάλας κτῶμενοι δι' ἐπιθυμίαν προσόδων, ἀλλ' ὅσα πρὸς τὰς ἀναγκαίας τοῦ βίου χρεῖας ἐκπορίζοντες. ^[5]

Prob 77 μόνον γὰρ ἐξ ἀπάντων σχεδὸν ἀνθρώπων ἀχρήματοι καὶ ἀκτήμονες γεγονότες ἐπιτηδεύσει τὸ πλέον ἢ ἐνδεία εὐτυχίας πλουσιώτατοι νομίζονται, τὴν ὀλιγοδείαν καὶ εὐκολίαν, ὅπερ ἐστὶ, κρίνοντες περιουσίαν. βελῶν ἢ ἀκόντων ἢ ξιφιδίων ἢ κράνους ἢ θώρακος ἢ ἀσπίδος οὐδένα παρ' αὐτοῖς ἂν εὖροις δημιουργὸν οὐδὲ συνόλως ὀλοποιὸν ἢ μηχανοποιὸν ἢ τι τῶν κατὰ πόλεμον ἐπιτηδεύοντα· ἀλλ' οὐδὲ ὅσα τῶν κατ' εἰρήνην εὐόλισθα εἰς κακίαν· ἐμπορίας γὰρ ἢ καπηλείας ἢ ναυκληρίας οὐδ' ὄναρ ἴσασι, τὰς εἰς πλεονεξίαν ἀφορμὰς ἀποδιοπομπούμενοι.

Prob 79 δοῦλός τε παρ' αὐτοῖς οὐδὲ εἷς ἐστίν, ἀλλ' ἐλεύθεροι πάντες ἀνθυπουργοῦντες ἀλλήλοις καταγινώσκουσι τε τῶν δεσποτῶν, οὐ μόνον ὡς ἀδίκων, ἰσότητα λυμαινομένων, ἀλλὰ καὶ ὡς ἀσεβῶν, θεσμὸν φύσεως ἀναιρῶντων, ἢ πάντας ὁμοίως γεννήσασα καὶ θρεψαμένη μητρὸς

δίκην ἀδελφούς γνησίους, οὐ λεγομένους ἀλλ' ὄντας ὄντως, ἀπειργάσατο ὧν τὴν συγγένειαν ἢ ἐπίβουλος πλεονεξία παρευημερήσασα διέσεισεν, ἀντ' οἰκειότητος ἀλλοτριότητα καὶ ἀντὶ φιλίας ἔχθραν ἐργασάμενη. ^[5]

Prob 80 φιλοσοφίας τε τὸ μὲν λογικὸν ὥς οὐκ ἀναγκαῖον εἰς κτῆσιν ἀρετῆς λογοθήραις, τὸ δὲ φυσικὸν ὥς μεῖζον ἢ κατὰ ἀνθρωπίνην φύσιν μετεωρολέσχαις ἀπολιπόντες, πλὴν ὅσον αὐτοῦ περὶ ὑπάρξεως θεοῦ καὶ τῆς τοῦ παντὸς γενέσεως φιλοσοφεῖται, τὸ ἠθικὸν εὖ μάλα διαπονοῦσιν ἀλείπταις χρώμενοι τοῖς πατρίοις νόμοις, οὓς ἀμήχανον ἀνθρωπίνην ἐπινοῆσαι ψυχὴν ἄνευ κατοκωχῆς ἐνθέου. τούτους ἀναδιδάσκονται μὲν καὶ παρὰ τὸν ἄλλον χρόνον, ἐν δὲ ταῖς ἐβδόμαις διαφερόντως. ^[5]

Prob 81 ἱερὰ γὰρ ἢ ἐβδόμη νενόμισται, καθ' ἣν τῶν ἄλλων ἀνέχοντες ἔργων, εἰς ἱεροὺς ἀφικνούμενοι τόπους, οἱ καλοῦνται συναγωγαί, καθ' ἡλικίας ἐν τάξεσιν ὑπὸ πρεσβυτέροις νέοι καθεύδονται, μετὰ κόσμου τοῦ προσήκοντος ἔχοντες ἀκροατικῶς.

Prob 82 εἴθ' εἰς μὲν τις τὰς βίβλους ἀναγινώσκει λαβών, ἕτερος δὲ τῶν ἐμπειροτάτων ὅσα μὴ γνῶριμα παρελθὼν ἀναδιδάσκει· τὰ γὰρ πλεῖστα διὰ συμβόλων ἀρχαιοτρόπῳ ζηλώσει παρ' αὐτοῖς φιλοσοφεῖται.

Prob 83 παιδεύονται δὲ εὐσέβειαν, ὁσιότητα, δικαιοσύνην, οἰκονομίαν, πολιτείαν, ἐπιστήμην τῶν πρὸς ἀλήθειαν ἀγαθῶν καὶ κακῶν καὶ ἀδιαφόρων, αἰρέσεις ὧν χρή καὶ φυγὰς τῶν ἐναντίων, ὅροις καὶ κανόσι τριτοῖς χρώμενοι, τῷ τε φιλοθέῳ καὶ φιλαρέτῳ καὶ φιλανθρώπῳ.

Prob 84 τοῦ μὲν οὖν φιλοθέου δείγματα παρέχονται μυρία· τὴν παρ' ὅλον τὸν βίον συνεχῇ καὶ ἐπάλληλον ἀγνεΐαν, τὸ ἀνώμοτον, τὸ ἀψευδές, τὸ πάντων μὲν ἀγαθῶν αἴτιον, κακοῦ δὲ μηδενὸς νομίζειν εἶναι τὸ θεῖον· τοῦ δὲ φιλαρέτου τὸ ἀφιλοχρήματον, τὸ ἀφιλόδοξον, τὸ ἀφιλήδονον, τὸ ἐγκρατές, τὸ καρτερικόν, ἔτι δὲ ὀλιγοδεΐαν, ἀφέλειαν, εὐκολίαν, τὸ ἄτυφον, τὸ νόμιμον, τὸ εὐσταθές, καὶ ὅσα τούτοις ὁμοιότροπα· τοῦ δὲ φιλανθρώπου εὐνοίαν, ἰσότητα, τὴν παντὸς λόγου κρείττονα κοινωνίαν, περὶ ἧς οὐκ ἄκαιρον βραχέα εἰπεῖν. ^[5]

Prob 85 πρῶτον μὲν τοίνυν οὐδενὸς οἰκία τίς ἐστὶν ἰδία, ἣν οὐχὶ πάντων εἶναι κοινὴν συμβέβηκε· πρὸς γὰρ τῷ κατὰ θιάσους συνοικεῖν ἀναπέπταται καὶ τοῖς ἐτέρωθεν ἀφικνουμένοις τῶν ὁμοζήλων.

Prob 86 εἴτ' ἐστὶ ταμεῖον ἐν πάντων καὶ δαπάναι <κοιναί>, καὶ κοινὰ μὲν ἐσθῆτες, κοινὰ δὲ τροφαὶ συσσίτια πεπονημένων· τὸ γὰρ ὁμωρόφιον ἢ ὁμοδίαιτον ἢ ὁμοτράπεζον οὐκ ἂν τις εὖροι παρ' ἐτέροις μᾶλλον ἔργῳ βεβαιούμενον· καὶ μήποτ' εἰκότως ὅσα γὰρ ἂν μεθ' ἡμέραν ἐργασάμενοι λάβωσιν ἐπὶ μισθῷ, ταῦτ' οὐκ ἴδια φυλάττουσιν, ἀλλ' εἰς μέσον προτιθέντες κοινὴν τοῖς ἐθέλουσι χρῆσθαι τὴν ἀπ' αὐτῶν παρασκευάζουσιν ὠφέλειαν. ^[5]

Prob 87 οἳ τε νοσοῦντες οὐχ ὅτι πορίζειν ἀδυνατοῦσιν ἀμελοῦνται, τὰ πρὸς τὰς νοσηλείας ἐκ τῶν κοινῶν ἔχοντες ἐν ἐτοίμῳ, ὥς μετὰ πάσης ἀδείας ἐξ ἀφθονωτέρων ἀναλίσκειν. αἰδῶς δ' ἐστὶ πρεσβυτέρων καὶ φροντίς, οἷα γονέων ὑπὸ γνησίων παιδῶν χερσὶ καὶ διανοαῖς μυρία ἐν ἀφθονίᾳ τῇ πάσῃ γηροτροφουμένων. ^[5]

Prob 88 τοιούτους ἢ δίχα περιεργίας Ἑλληνικῶν ὀνομάτων ἀθλητὰς ἀρετῆς ἀπεργάζεται φιλοσοφία, γυμνάσματα προτιθεῖσα τὰς ἐπαινετὰς πράξεις, ἐξ ὧν ἡ ἀδούλωτος ἐλευθερία βεβαιοῦται.

Prob 89 σημεῖον δέ· πολλῶν κατὰ καιροὺς ἐπαναστάντων τῇ χώρᾳ δυναστῶν καὶ φύσει καὶ προαιρέσει χρησαμένων διαφερούσας—οἱ μὲν γὰρ πρὸς τὸ ἀτίθασον ἀγριότητα θηρίων ἐκνικῆσαι σπουδάσαντες, οὐδὲν παραλιπόντες τῶν εἰς ὠμότητα, τοὺς ὑπηκόους ἀγελήδον ἱερεύοντες ἢ καὶ ζῶντας ἔτι μαγείρων τρόπον κατὰ μέρη καὶ μέλη κρεουργοῦντες ἄχρι τοῦ τὰς αὐτὰς ὑπομεῖναι συμφορὰς ὑπὸ τῆς τὰ ἀνθρώπεια ἐφορώσεως δίκης οὐκ ἐπαύσαντο· οἱ δὲ τὸ παρακεκινημένον καὶ λελυττηκὸς εἰς ἑτέρας εἶδος κακίας μεθαρμοσάμενοι, πικρίαν ἄλεκτον ἐπιτηδεύσαντες, ἡσυχῇ διαλαλοῦντες, ἡρεμαιοτέρας φωνῆς ὑποκρίσει βαρύμηνι ἦθος

ἐπιδεικνύμενοι, κυνῶν ἰοβόλων τρόπον προσσαίνοντες, ἀνιάτων γενόμενοι κακῶν αἵτιοι, κατὰ πόλεις μνημεῖα τῆς ἑαυτῶν ἀσεβείας καὶ μισανθρωπίας ἀπέλιπον τὰς τῶν πεπονθότων ἀλήστους συμφοράς—, ἀλλὰ γὰρ οὐδεὶς οὔτε τῶν σφόδρα ὠμοθύμων οὔτε τῶν πάνυ δολερῶν καὶ ὑπούλων ἴσχυσε τὸν λεχθέντα τῶν Ἑσσιῶν ἢ ὀσίων ὅμιλον αἰτιάσασθαι, πάντες δὲ ἀσθενέστεροι τῆς τῶν ἀνδρῶν καλοκάγαθίας γενόμενοι καθάπερ αὐτονόμοις καὶ ἐλευθέρους οὖσιν ἐκ φύσεως προσηνέχθησαν, ἄδοντες αὐτῶν τὰ συσσίτια καὶ τὴν παντὸς λόγου κρείττονα κοινωνίαν, ἢ βίου τελείου καὶ σφόδρα εὐδαίμονός ἐστι σαφέστατον δεῖγμα. ^[5]

Prob 92 Χρὴ δ', ἐπειδὴ τὰς ἐν τοῖς πλήθεσιν ἀρετὰς οὐκ οἶονταί τινες εἶναι τελείας, ἀλλ' ἄχρι συναυξήσεως καὶ ἐπιδόσεως αὐτὸ μόνον ἴστασθαι, μάρτυρας βίους τῶν κατὰ μέρος ἀνδρῶν ἀγαθῶν παραγαγεῖν, οἱ σαφέσταται πίστεϊς ἐλευθερίας εἰσὶ.

Prob 93 Κάλανος ἦν Ἰνδὸς γένος τῶν γυμνοσοφιστῶν· οὗτος καρτερικώτατος τῶν κατ' αὐτὸν ἀπάντων νομισθεὶς οὐ μόνον ὑπὸ τῶν ἐγχωρίων ἀλλὰ καὶ πρὸς ἄλλοφύλων, ὃ δὴ σπανιώτατόν ἐστιν, ἐχθρῶν βασιλέων ἐθαυμάσθη, λόγοις ἐπαινετοῖς σπουδαῖα ἔργα συνυφήνας.

Prob 94 Ἀλέξανδρος γοῦν ὁ Μακεδὼν βουλούμενος ἐπιδείξασθαι τῇ Ἑλλάδι τὴν ἐν τῇ βαρβάρῳ σοφίαν, καθάπερ ἀπ' ἀρχετύπου γραφῆς ἀπεικόνισμα καὶ μίμημα, τὸ μὲν πρῶτον παρεκάλει Κάλανον συναποδημῆσαι, μέγιστον περιποιήσοντα κλέος <ἐν> ὅλῃ Ἀσίᾳ καὶ ὅλῃ Εὐρώπῃ. ὡς δ' οὐκ ἔπειθεν, ἀναγκάσειν ἔφη συνακολουθεῖν· ὁ δὲ εὐθυβόλως πάνυ καὶ εὐγενῶς „τίνος οὖν“ εἶπεν „ἄξιόν με τοῖς Ἑλλήσιν ἐπιδείξεις, Ἀλέξανδρε, εἴ γε ἀναγκασθήσομαι ποιεῖν ἃ μὴ βούλομαι;“ ἄρ' οὐ γέμων μὲν παρρησίας ὁ λόγος, πολὺ δὲ μᾶλλον ἐλευθερίας ὁ νοῦς; ἀλλὰ γὰρ καὶ ἐν τοῖς βεβαιότεροις φωνῶν γράμμασιν ἡθους ἀδουλώτου τύπους ἐστηλίτευσεν ἀριδῆλους. ^[5]

Prob 96 μηνύει δὲ ἡ πεμφθεῖσα ἐπιστολὴ τῷ βασιλεῖ· „Κάλανος Ἀλεξάνδρῳ. Φίλοι πείθουσίν σε χεῖρας καὶ ἀνάγκην προσφέρειν Ἰνδῶν φιλοσόφοις οὐδ' ἐν ὕπνοις ἑωρακότες ἡμέτερα ἔργα. σώματα μὲν γὰρ μετοίσεις ἐκ τόπου εἰς τόπον, ψυχὰς δὲ οὐκ ἀναγκάσεις ποιεῖν ἃ μὴ βούλονται μᾶλλον ἢ πλίνθους καὶ ξύλα φωνὴν ἀφεῖναι. πῦρ μεγίστους τοῖς ζῶσι σώμασι πόνους καὶ φθορὰν ἐργάζεται· τούτου ὑπεράνω ἡμεῖς γινόμεθα, ζῶντες καίόμεθα. οὐκ ἔστι βασιλεὺς οὐδὲ ἄρχων, ὃς ἀναγκάσει ἡμᾶς ποιεῖν ἃ μὴ προαιρούμεθα. Ἑλλήνων δὲ φιλοσόφοις οὐκ ἐξομοιούμεθα, ὅσοι αὐτῶν εἰς πανήγυριν λόγους ἐμελέτησαν, ἀλλὰ λόγοις ἔργα παρ' ἡμῖν ἀκόλουθα καὶ ἔργοις λόγοι· *** βραχεῖς ἄλλην ἔχουσι δύναμιν καὶ μακαριότητα καὶ ἐλευθερίαν περιποιοῦντες.“ Ἐπὶ δὴ τοιαύταις ἀποφάσεσι καὶ γνώμαις ἄρ' οὐκ ἄξιον τὸ Ζηνώννειον ἐπιφωνῆσαι, ὅτι „θᾶττον ἂν ἀσκὸν βαπτίσαι τις πλήρη πνεύματος ἢ βιάσασθαι τῶν σπουδαίων ὄντιν οὖν ἄκοντα δρᾶσαι τι τῶν ἀβουλήτων“; ἀνένδοτος γὰρ ψυχὴ καὶ ἀήττητος, ἦν ὁ ὀρθὸς λόγος δόγμασι παγίοις ἐνεύρωσε. ^[5]

Prob 98 Τῆς δὲ σπουδαίων ἐλευθερίας μάρτυρές εἰσι ποιηταὶ καὶ συγγραφεῖς, ὧν ταῖς γνώμαις Ἑλληνες ὁμοῦ καὶ βάρβαροι σχεδὸν ἐξ αὐτῶν σπαργάνων ἐντρεφόμενοι βελτιοῦνται τὰ ἥθη, πᾶν ὅσον ἐξ ὑπαιτίου τροφῆς καὶ διαίτης ἐν ταῖς ψυχαῖς κεκιβδήλευται μεταχαρᾶττόμενοι πρὸς τὸ δόκιμον.

Prob 99 Ἴδε γοῦν οἷα παρ' Εὐριπίδῃ φησὶν ὁ Ἡρακλῆς· „πίμπρα, κάταιθε σάρκας, ἐμπλήσθητί μου πίνων κελαινὸν αἶμα· πρόσθε γὰρ κάτω γῆς εἴσιν ἄστρα γῆ τ' ἄνεις· εἰς αἰθέρα, πρὶν ἐξ ἐμοῦ σοι θῶπ' ἀπαντῆσαι λόγον.“ τῷ γὰρ ὄντι θωπεῖα μὲν καὶ κολακεία καὶ ὑπόκρισις, ἐν οἷς λόγοι γνώμαις διαμάχονται, δουλοπρεπέστατα, τὸ δὲ ἀνόθως καὶ γνησίως ἐκ καθαροῦ τοῦ συνειδότος ἐλευθεροστομεῖν εὐγενέσιν ἀρμόττον. ^[5]

Prob 100 πάλιν τὸν αὐτὸν σπουδαῖον οὐχ ὀρᾷς, ὅτι οὐδὲ πωλούμενος θεράπων εἶναι δοκεῖ, καταπλήττων τοὺς ὀρῶντας, ὡς οὐ μόνον ἐλεύθερος ὦν ἀλλὰ καὶ δεσπότης ἐσόμενος τοῦ πριαμένου; ὁ γοῦν Ἑρμῆς πυνθανομένῳ μὲν, εἰ φαῦλός ἐστιν, ἀποκρίνεται· „ἥκιστα φαῦλος,

ἀλλὰ πᾶν τούναντίον πρὸς σχῆμα σεμνὸς καὶ ταπεινὸς οὐδ' ἄγαν εὖογκος ὡς ἂν δοῦλος, ἀλλὰ καὶ στολὴν ἰδόντι λαμπρὸς καὶ ξύλῳ δραστήριος. ^[5]

Prob 101 — οὐδεὶς δ' ἐς οἴκους δεσπότης ἀμείνονας αὐτοῦ πρίασθαι βούλεται· σὲ δ' εἰσορῶν πᾶς τις δέδοικεν. ὅμμα γὰρ πυρὸς γέμεις, ταῦρος λέοντος ὡς βλέπων πρὸς ἐμβολήν. “εἴτ' ἐπιλέγει· „τὸ εἶδος αὐτό σου κατηγορεῖ σιγῶντος, ὡς εἶης ἂν οὐχ ὑπήκοος, τάσσειν δὲ μᾶλλον ἢ πιτάσσεσθαι θέλεις.“ ἐπεὶ δὲ καὶ πριαμένου Συλέως εἰς ἀγρὸν ἐπέμφθη, διέδειξεν ἔργοις τὸ τῆς φύσεως ἀδούλωτον· τὸν μὲν γὰρ ἄριστον τῶν ἐκεῖ ταύρων καταθύσας Διὶ πρόφασιν εὐωχεῖτο, πολὺν δ' οἶνον ἐκφορήσας ἀθρόον εὖ μάλα κατακλιθεὶς ἡκρατίζετο. ^[10]

Prob 103 Συλεὶ δὲ ἀφικομένῳ καὶ δυσανασχετοῦντι ἐπὶ τε τῇ βλάβῃ καὶ τῇ τοῦ θεράποντος ῥαθυμίᾳ καὶ τῇ περιττῇ καταφρονήσει μηδὲν μήτε τῆς χροᾶς μήτε ὧν ἔπραττε μεταβαλὼν εὐτολμώτατά φησι· „κλίθητι καὶ πίνωμεν, ἐν τούτῳ δέ μου τὴν πείραν εὐθὺς λάμβαν', εἰ κρείσσων ἔσῃ.“ τοῦτον οὖν πότερον δοῦλον ἢ κύριον ἀποφαντέον τοῦ δεσπότη, μὴ μόνον ἀπελευθεριάζειν ἀλλὰ καὶ ἐπιτάγματα ἐπιτάττειν τῷ κτησαμένῳ καὶ εἰ ἀφηνιάζοι τύπτειν καὶ προπηλακίζειν, εἰ δὲ καὶ βοηθοὺς ἐπάγοιτο, πάντας ἄρδην ἀπολλύναι τολμώντα; γέλως οὖν ἂν εἴη καὶ φλυαρία πολλὴ τὰ κατὰ τὰς λεγομένας ὠνάς γράμματα, ἐπειδὴν τῇ καθ' ὧν γράφεται παρευημερηθῇ σθεναρωτέρᾳ δυνάμει, χαρτιδίων ἀγράφων ἀκυρότερα, ὑπὸ σέων ἢ χρόνου ἢ εὐρύωτος εἰς ἅπαν διαφθαρσόμενα. ^[5]

Prob 105 Ἄλλ' οὐ χρή, φήσει τις, τὰς τῶν ἡρώων παράγειν εἰς πίστιν ἀρετάς· μείζους γὰρ ἢ κατὰ ἀνθρωπίνην φύσιν γενομένους Ὀλυμπίοις ἀμιλλᾶσθαι, μικτῆς γενέσεως, ἀθανάτων καὶ θνητῶν ἀνακραθέντων σπερμάτων, ἐπιλαχόντας, ἡμιθέους εἰκότως προσαγορευθέντας, τοῦ θνητοῦ μίγματος ὑπὸ τῆς ἀφθάρτου μερίδος κατακρατηθέντος, ὡς μηδὲν εἶναι παράδοξον, εἰ τῶν ἐπ' αὐτοῖς δουλείαν τεχναζόντων ὀλιγώρουν. ἔστω ταῦτα. ^[5]

Prob 106 μὴ καὶ Ἀνάξαρχος ἢ Ζήνων ὁ Ἐλεάτης ἥρωες ἢ ἐκ θεῶν; ἀλλ' ὅμως ὑπὸ τυράννων ὠμοθυμῶν καὶ τὴν φύσιν πικρῶν ἔτι μᾶλλον ἐπ' αὐτοῖς ἐκθηριωθέντων στρεβλούμενοι κεκαινουργημέναις αἰκίαις, ὥσπερ ἀλλότρια ἢ ἐχθρῶν ἐπιφερόμενοι σώματα, μάλα καταφρονητικῶς ἡλόγουν τῶν φοβερῶν.

Prob 107 τὴν γὰρ ψυχὴν ἐθίσαντες ἐξ ἀρχῆς δι' ἐπιστήμης ἔρωτα τῆς μὲν πρὸς τὰ πάθη κοινωνίας ἀφίστασθαι, παιδείας δὲ καὶ σοφίας περιέχεσθαι, μετανάστιν μὲν σώματος εἰργάσαντο, φρονήσει δὲ καὶ ἀνδρείᾳ καὶ ταῖς ἄλλαις ἀρεταῖς σύννοικον ἀπέφηναν.

Prob 108 τοιγαροῦν ὁ μὲν κρινόμενος καὶ κατατεινόμενος ὑπὲρ τοῦ τι τῶν ἀρρήτων ἐκλαλῆσαι, πυρὸς καὶ σιδήρου, τῶν ἐν τῇ φύσει κραταιοτάτων, φανεὶς δυνατώτερος, ἀποτραγῶν τοῖς ὁδοῦσι τὴν γλῶτταν εἰς τὸν βασανιστὴν ἡκόντισεν, ἵνα μὴδ' ἄκων ἂ καλὸν ἡσυχάζειν φθέγγηται βιασθεὶς.

Prob 109 ὁ δὲ τλητικώτατα εἶπε· „πίσσε τὸν Ἀναξάρχου ἄσκον· Ἀνάξαρχον γὰρ οὐκ ἂν δύναιο.“ αὗται γέμουσαι θράσους αἱ εὐτολμίαι τὴν ἡρωϊκὴν εὐγένειαν οὐ μετρίως υπερβάλλουσι, διότι τοῖς μὲν τὸ κλέος ἐν τοῖς φυτεύουσιν ἀκούσιον, τῶν δ' ἐν ἐκουσίοις ἀρεταῖς, αἱ τοὺς ἀδόλως χρωμένους ἀθανατίζειν πεφύκασι. Παλαιστὰς οἶδα καὶ παγκρατιαστὰς πολλάκις ὑπὸ φιλοτιμίας καὶ τῆς εἰς τὸ νικᾶν σπουδῆς, ἀπαγορευόντων αὐτοῖς τῶν σωματῶν, μόνῃ ψυχῇ διαπνέοντας ἔτι καὶ διαθλοῦντας, ἦν ἐθίσαντες καταφρονητικῶς ἔχειν τῶν φοβερῶν ἐγκαρτεροῦσιν ἄχρι τῆς τοῦ βίου τελευτῆς. ^[5]

Prob 111 εἴτ' οἰόμεθα τοὺς μὲν ἀσκητὰς τῆς ἐν σώμασιν εὐτονίας ἐπιβεβηκέναι φόβῳ θανάτου ἢ δι' ἐλπίδα νίκης ἢ ὑπὲρ τοῦ μὴ τὴν ἰδίαν ἦτταν ἐπιδεῖν, τοὺς δὲ τὸν ἀόρατον νοῦν γυμνάζοντας ἐν ἑαυτοῖς, ὃς ἀψευδῶς ἀνθρωπὸς ἐστὶν οἶκον ἐπιφερόμενος τὸ αἰσθητὸν εἶδος, καὶ λόγοις μὲν τοῖς ἐκ φιλοσοφίας ἔργοις δὲ τῆς ἀρετῆς ἀλείφοντας οὐχ ὑπὲρ ἐλευθερίας ἐθελήσειν ἀποθνήσκειν, ἵν' ἐν ἀδουλώτῳ φρονήματι τὴν εἰμαρμένην ἀνύσῃ πορείαν; ἐν ἀγῶνί φασιν

ἱερῷ δύο ἀθλητὰς ἰσορρόπῳ κεκρημένους ἀλκῇ, τὰ αὐτὰ ἀντιδρῶντάς τε καὶ ἀντιπάσχοντας, μὴ πρότερον ἀπειπεῖν ἢ ἐκάτερον τελευτῆσαι. ^[5]

Prob 112 „δαιμόνιε, φθίσει σε τὸ σὸν μένος“, εἴποι τις ἂν ἐπὶ τῶν τοιούτων.

Prob 113 ἀλλὰ γὰρ οὖν κοτίνων χάριν καὶ σελίνων εὐκλεῆς ἀγωνισταῖς ἢ τελευτῇ, σοφοῖς δὲ οὐ πολὺ μᾶλλον ἐλευθερίας, ἥς ὁ πόθος ταῖς ψυχαῖς μόνον, εἰ δεῖ τάληθες εἰπεῖν, ἐνίδρυται καθάπερ τι μέρος ἡνωμένον οὐ τῶν ἐπιτυχόντων, οὗ διακοπέντος ἅπασαν τὴν κοινωνίαν φθείρεσθαι συμβέβηκε; Λακωνικοῦ παιδὸς ἄδεται παρ’ οἷς ἔθος ἰχνηλατεῖν ἀρετὰς τὸ ἐκ γένους ἢ φύσεως ἀδούλωτον· ἐπειδὴ γὰρ αἰχμάλωτος ἀπαχθεὶς ὑπὸ τινος τῶν Ἀντιγόνου τὰς μὲν ἐλευθέρως χρειὰς ὑπέμενε, ταῖς δὲ δουλικαῖς ἡναντιοῦτο φάσκων οὐχὶ δουλεύσειν, καίτοι μήπω τοῖς Λυκούργου νόμοις παγίως ἐντραφῆναι διὰ τὴν ἡλικίαν δυνηθεὶς, ὅτι μόνον αὐτῶν ἐγεύσατο, τοῦ παρόντος ἀβιώτου βίου θάνατον εὐτυχέστερον κρίνας, ἀπογνοὺς ἀπολύτρωσιν, ἄσμενος ἑαυτὸν διεχρήσατο. ^[5]

Prob 115 λέγεται δὲ καὶ πρὸς Μακεδόνων ἀλούσας Δαρδανίδας γυναῖκας αἰσχιστον κακὸν δουλείαν ὑπολαβούσας οὓς ἐκουροτρόφουν παῖδας εἰς τὸ βαθύτατον τοῦ ποταμοῦ ρίπτειν ἐπιφωνούσας· „ἀλλ’ ὑμεῖς γε οὐ δουλεύσετε, πρὶν δ’ ἄρξασθαι βίου βαρυδαίμονος, τὸ χρεὼν ἐπιτεμόντες ἐλεύθεροι τὴν ἀναγκαίαν καὶ πανυστάτην ὁδὸν περαιώσεσθε.

Prob 116 “ Πολυξένην δὲ ὁ τραγικὸς Εὐριπίδης ἀλογοῦσαν μὲν θανάτου φροντίζουσιν δὲ ἐλευθερίας εἰσάγει δι’ ὧν φησιν· „ἐκοῦσα θνήσκω, μή τις ἄψηται χροὸς τοῦμοῦ· παρέξω γὰρ δέρην εὐκαρδίως, ἐλευθέραν δέ μ’, ὡς ἐλευθέρᾳ θάνω, πρὸς θεῶν μεθέντες κτεínaτε.“ εἴτ’ οἰόμεθα γυναῖκοις μὲν καὶ μεираκίοις, ὧν τὰ μὲν φύσει ὀλιγόφρονα τὰ δὲ ἡλικία εὐολίσθω χρώμενα, τοσοῦτον ἐλευθερίας ἔρωτα ἐντήκεσθαι, ὡς ὑπὲρ τοῦ μὴ ταύτην ἀφαιρεθῆναι πρὸς θάνατον ὡς ἐπ’ ἀθανασίαν ὁρμᾶν, τοὺς δὲ σοφίας ἀκράτου σπᾶσαντας οὐκ εὐθύς ἐλευθέρους εἶναι, πηγὴν τινα εὐδαιμονίας τὴν ἀρετὴν <ἐν> ἑαυτοῖς περιφέροντας, ἣν ἐπίβουλος οὐδεμία πώποτε δύναμις κατέζευξε τὸν ἀρχῆς καὶ βασιλείας ἔχουσιν αἰώνιον κληρὸν; ἀλλὰ γὰρ καὶ δήμους ὅλους ἀκούομεν ὑπὲρ ἐλευθερίας ἅμα καὶ πίστεως τῆς πρὸς ἀποθανόντας εὐεργέτας αὐθαίρετον πανωλεθρίαν ὑποστάντας, ὥσπερ φασὶν οὐ πρὸ πολλοῦ Ξανθίου. ^[5]

Prob 118 ἐπειδὴ γὰρ εἷς τῶν ἐπιθεμένων Ἰουλίῳ Καίσαρι, Βροῦτος, ἐπιὼν ἐπ’ αὐτοὺς ἐστράτευσεν, δεδιότες οὐ πόρθησιν ἀλλὰ <δουλείαν> τὴν ὑπ’ ἀνδροφόνου κτείναντος ἡγεμόνα καὶ εὐεργέτην—ἀμφοτέρω γὰρ ἦν αὐτῷ Καῖσαρ—ἀπεμάχοντο μὲν ἐφ’ ὅσον οἰοί τε ἦσαν δυνατῶς τὸ πρῶτον, ὑπαναλούμενοι δὲ ἐκ τοῦ κατ’ ὀλίγον ἔτ’ ἀντεῖχον. ^[5]

Prob 119 ὡς δὲ ἅπασαν τὴν ἰσχὺν ἐδαπάνησαν, γύναια καὶ γονεῖς καὶ τέκνα συνελάσαντες εἰς τὰς σφῶν οἰκίας ἕκαστοι καθιέρουν· καὶ σωρηδὸν τὰ σφάγια νήσαντες, πῦρ ἐνέντες καὶ ἑαυτοὺς ἐπικατασφάζαντες, ἐλεύθεροι τὸ πεπρωμένον ἀπ’ ἐλευθέρου καὶ εὐγενοῦς φρονήματος ἐξέπλησαν.

Prob 120 ἀλλ’ οὗτοι μὲν πικρίαν ἀμείλικτον τυραννικῶν ἐχθρῶν ἀποδιδράσκοντες πρὸ ἀδόξου βίου τὸν μετ’ εὐκλείας θάνατον ἠροῦντο. οἷς δὲ ἐπέτρεπε ζῆν τὰ πράγματα τὰ τυχερά, τλητικῶς ὑπέμενον τὴν Ἡράκλειον εὐτολμίαν ἀπομιμούμενοι· καὶ γὰρ ἐκεῖνος τῶν Εὐρυσθέως ἐπιταγμάτων διεφάνη κρείττων.

Prob 121 ὁ γοῦν κυνικὸς φιλόσοφος Διογένης ὕψει καὶ μεγέθει τοσοῦτῳ φρονήματος ἐχρήσατο, ὥσθ’ ἀλούς ὑπὸ ληστῶν, ἐπεὶ γλίσχρως καὶ μόλις τὰς ἀναγκαίας αὐτῷ παρεῖχον τροφάς, οὗθ’ ὑπὸ τῆς παρούσης τύχης γναμφθεὶς οὔτε τὴν ὠμότητα τῶν ὑπηγμένων δέσας „ἀτοπώτατον οὖν“ ἔφη „γίνεται, δελφάκια μὲν ἢ προβάτια, ὅποτε μέλλοι πιπράσκεσθαι, τροφαῖς ἐπιμελεστέραις πιαίνειν εἰς εὐσαρκίαν, ζώων δὲ τὸ ἄριστον, ἄνθρωπον, ἀσιτία κατασκελετευθέντα καὶ συνεχέσιν ἐνδείαις ἐπευωνίζεσθαι.“ λαβὼν δὲ τροφὰς διαρκεῖς, ἐπειδὴ μεθ’ ἐτέρων

αίχμαλῶτων ἔμελλεν ἀπεμπολεῖσθαι, καθίσας πρότερον ἡρίστα μάλ' εὐθαρσῶς, ἐπιδιδοὺς καὶ τοῖς πλησίον. ^[5]

Prob 122 ἐνὸς δὲ οὐχ ὑπομένοντος, ἀλλὰ καὶ σφόδρα κατηφοῦντος, „οὐ παύσῃ τῆς συννοίας; χρῶ τοῖς παροῦσιν“ ἔφη· „καὶ γάρ τ' ἡύκομος Νιόβη ἐμνήσατο σίτου, τῇ περ δώδεκα παῖδες ἐνὶ μεγάροισιν ὄλοντο, ἔξ μὲν θυγατέρες, ἔξ δ' υἱέες ἡβώνοντες.“ εἴτ' ἐπινεανιευόμενος πρὸς τὸν πυθόμενον τῶν ὠνητικῶς ἐχόντων „τί οἶδας;“ „ἄρχειν“ εἶπεν „ἀνθρώπων“, „ἔνδοθεν, ὡς ἔοικε, τῆς ψυχῆς τὸ ἐλεύθερον καὶ εὐγενὲς καὶ φύσει βασιλικὸν ὑπηχούσης. ^[5]

Prob 123 ἤδη δὲ καὶ πρὸς χαριεντισμὸν ὑπὸ τῆς συνήθους ἐκεχειρίας, ἐφ' ἧ οἱ ἄλλοι συννοίας γέμοντες κατήφουν, ἐτράπετο.

Prob 124 λέγεται γοῦν, ὅτι θεασάμενός τινα τῶν ὠνουμένων, ὃν θήλεια νόσος εἶχεν, ἐκ τῆς ὀψεως οὐκ ἄρρενα προσελθὼν ἔφη· „σύ με πρίω· σὺ γὰρ ἀνδρὸς χρεῖαν ἔχειν μοι δοκεῖς“, ὡς τὸν μὲν δυσωπηθέντα ἐφ' οἷς ἑαυτῷ συνήδει καταδύναι, τοὺς δὲ ἄλλους τὸ σὺν εὐτολμίᾳ εὐθυβόλον ἐκπλήττεσθαι. ἄρά γε τῷ τοιούτῳ δουλείαν, ἀλλ' οὐ μόνον ἐλευθερίαν δίχα ἀνυπευθύνου ἡγεμονίας ἐπιφημιστέον; ζηλωτῆς δὲ τῆς τούτου παρρησίας ἐγένετο τις Χαιρέας τῶν ἀπὸ παιδείας. ^[5]

Prob 125 Ἀλεξάνδρειαν γὰρ οἰκῶν τὴν πρὸς Αἰγύπτῳ, δυσχεράναντός ποτε Πτολεμαίου καὶ ἀπειλήσαντος οὐ μετρίως, τῆς ἐκείνου βασιλείας οὐδὲν ἐλάττονα τὴν ἐν τῇ ἑαυτοῦ φύσει νομίσας ἐλευθερίαν, ἀντέλεξεν· „Αἰγυπτίοισιν ἄνασσε, σέθεν δ' ἐγὼ οὐκ ἀλεγίζω οὐδ' ὄθομαι κοτέοντος.“ ἔχουσι γὰρ τι βασιλικὸν αἱ εὐγενεῖς ψυχαί, τὸ λαμπρὸν πλεονεξία τύχης οὐκ ἀμαυρούμεναι, ὃ προτρέπει καὶ τοῖς τάξιωμα ὑπερόγκοις ἐξ ἴσου διαφέρεσθαι, ἀλαζονεῖα παρρησίαν ἀντιτάττον. ^[5]

Prob 127 Θεόδωρον λόγος ἔχει τὸν ἐπικληθέντα ἄθεον ἐκπεσόντα τῶν Ἀθηνῶν καὶ πρὸς Λυσιμάχον ἐλθόντα, ἐπειδὴ τις τῶν ἐν τέλει τὸν δρασμὸν ὠνείδισεν, ἅμα καὶ τὰς αἰτίας ἐπιλέγων, ὅτι ἐπὶ ἀθεότητι καὶ διαφθορᾷ τῶν νέων καταγνωσθεῖς ἐξέπεσεν, „[οὐκ] ἐξέπεσον“ φάναι, „τὸ δ' αὐτὸ ἔπαθον τῷ Διὸς Ἡρακλεῖ.

Prob 128 καὶ γὰρ ἐκεῖνος ἐξετέθη πρὸς τῶν Ἀργοναυτῶν, οὐκ ἀδικῶν, ἀλλ' ὅτι μόνος πλήρωμα καὶ ἔρμα καθ' αὐτὸν ὦν ἐναυβάρει, δέος παρασχὼν τοῖς συμπλέουσι, μὴ τὸ σκάφος ὑπέραντλον γένηται. καὶ γὰρ διὰ τοῦτο μετανέστην, ὕψει καὶ μεγέθει τῆς ἐμῆς διανοίας τῶν πολιτευομένων Ἀθήνησιν οὐ δυνηθέντων συνδραμεῖν, ἅμα καὶ φθονηθεῖς. ^[5]

Prob 129 “ προσανερομένου δὲ Λυσιμάχου· „μὴ καὶ ἐκ τῆς πατρίδος ἐξέπεσες φθόνῳ;“ πάλιν ἀποκρίνασθαι· „φθόνῳ μὲν οὐ, φύσεως δὲ υπερβολαῖς, ἃς ἡ πατρίς οὐκ ἐχώρει. καθάπερ γὰρ Σεμέλης, ἡνίκα Διόνυσον ἐκύει, τὸν ὠρισμένον ἄχρι τῆς ἀποτέξεως χρόνον ἐνεγκεῖν οὐ δυνηθείσης, καταπλαγεὶς Ζεὺς τὴν τοῦ κατὰ γαστρὸς φύσιν ἡλιτόμηνον ἐξελκύσας ἰσότημον τοῖς οὐρανίοις ἀπέφηνε θεοῖς, οὕτω καὶ ἐγώ, τῆς πατρίδος βραχυτέρας οὔσης ἢ ὥστε δέξασθαι φιλοσόφου φρονήματος ὄγκον τοσοῦτον, δαίμων τις ἢ θεὸς ἀναστήσας εἰς εὐτυχέστερον τόπον Ἀθήνας ἀποικίσαι διενόηθη. ^[5]

Prob 130 “ Τῆς δὲ ἐν σοφοῖς ἐλευθερίας, ὥσπερ καὶ τῶν ἄλλων ἀνθρωπίνων ἀγαθῶν, κὰν τοῖς ἀλόγοις ζώοις παραδείγματα σκοπῶν ἂν τις εὖροι.

Prob 131 οἱ γοῦν ἀλεκτρυόνες οὕτως εἰώθασιν φιλοκινδύνως ἀγωνίζεσθαι, ὥστε ὑπὲρ τοῦ μὴ εἶξαι καὶ παραχωρῆσαι, κὰν ἡττῶνται ταῖς δυνάμεσιν, οὐχ ἡττώμενοι ταῖς εὐτολμίαις ἄχρι θανάτου παραμένουσιν.

Prob 132 ὁ συνιδὼν Μιλτιάδης ὁ τῶν Ἀθηναίων στρατηγός, ἡνίκα βασιλεὺς ὁ Περσῶν ἅπασαν τὴν ἀκμὴν τῆς Ἀσίας ἀναστήσας μυριάσι πολλαῖς διέβαινεν ἐπὶ τὴν Εὐρώπην, ὡς ἀναρπάσων αὐτοβοεῖ τὴν Ἑλλάδα, συναγαγὼν ἐν τῷ παναθηναϊκῷ τοὺς συμμάχους ὀρνίθων ἀγῶνας

ἐπέδειξε, λόγου παντὸς δυνατωτέραν ὑπολαμβάνων ἔσεσθαι τὴν διὰ τῆς τοιαύτης ὄψεως παρακέλευσιν· καὶ γνώμης οὐχ ἤμαρτε. ^[5]

Prob 133 θεασάμενοι γὰρ τὸ τλητικὸν καὶ φιλότιμον ἄχρι τελευτῆς ἐν ἀλόγοις ἀήττητον, ἀρπάσαντες τὰ ὅπλα πρὸς τὸν πόλεμον ὥρμησαν, ὡς ἐχθρῶν ἀγωνιούμενοι σώμασι, τραυμάτων καὶ σφαγῶν ἀλογοῦντες, ὑπὲρ τοῦ καὶ ἀποθανόντες ἐν ἐλευθέρῳ γοῦν τῷ τῆς πατρίδος ἐδάφει ταφῆναι. προτροπῆς γὰρ εἰς βελτίωσιν οὐδὲν οὕτως αἴτιον, ὡς ἡ τῶν ἀφανεστέρων ἐλπίδος μείζων κατόρθωσις. ^[5]

Prob 134 τοῦ δὲ περὶ τοὺς ὄρνιθας ἐναγωνίου μέμνηται καὶ ὁ τραγικὸς Ἴων διὰ τούτων· „οὐδ’ ὅ γε σῶμα τυπεῖς διφυεῖς τε κόρας ἐπιλάθεται ἀλκᾶς, ἀλλ’ ὀλιγοδρανέων φθογαῖζεται· θάνατον δ’ ὅ γε δουλοσύνας προβέβουλε.“ τοὺς οὖν σοφοὺς τί οἰόμεθα οὐκ ἀσμενέστατα δουλείας ἀντικαταλλάξεσθαι τελευτήν; τὰς δὲ τῶν νέων καὶ εὐφυῶν ψυχὰς ἄρ’ οὐκ ἄτοπον λέγειν ἐν ἄθλοις ἀρετῆς ὀρνίθων ἐλαττοῦσθαι καὶ μόλις φέρεσθαι τὰ δευτερεῖα; Καὶ μὴν οὐδ’ ἐκεῖνό τις τῶν ἐπὶ βραχὺ παιδείας ἀψαμένων ἀγνοεῖ, ὅτι καλὸν μὲν πρᾶγμα ἐλευθερία, αἰσχρὸν δὲ δουλεία, καὶ ὅτι τὰ μὲν καλὰ πρόσεστι τοῖς ἀγαθοῖς, τὰ δ’ αἰσχρὰ τοῖς φαύλοις· ἐξ ὧν ἐναργέστατα παρίσταται τὸ μῆτε τινὰ τῶν σπουδαίων δοῦλον εἶναι, κἂν μυρίοι τὰ δεσποτῶν σύμβολα προφέροντες ἐπανατείνωνται, μῆτε τῶν ἀφρόνων ἐλεύθερον, κἂν Κροῖσος ἢ Μίδας ἢ ὁ μέγας βασιλεὺς ὧν τυγχάνῃ. ^[5]

Prob 137 τὸ δὲ ἐλευθερίας μὲν αἰοίδιμον κάλλος δουλείας δὲ ἐπάρατον αἷσχος ὑπὸ τῶν παλαιότερων καὶ πολυχρονιωτέρων καὶ ὡς ἐν θνητοῖς ἀθανάτων, οἷς θέμις ἀψευδεῖν, πόλεων τε καὶ ἐθνῶν μαρτυρεῖται. βουλαί τε γὰρ καὶ ἐκκλησίαι καθ’ ἐκάστην σχεδὸν ἡμέραν ἀθροίζονται περὶ τίνος μᾶλλον ἢ ἐλευθερίας παρούσης μὲν βεβαιώσεως, εἰ δ’ ἀπείη, κτήσεως; ἢ δ’ Ἑλλὰς καὶ βάρβαρος κατὰ ἔθνη στασιάζουσι καὶ πολεμοῦσιν ἀεὶ τί βουλόμεναι ὅ τι μὴ δουλείαν μὲν ἀποδιδράσκειν, ἐλευθερίαν δὲ περιποιεῖσθαι; διὸ κἂν ταῖς μάχαις ἢ λοχαγῶν καὶ ταξιαρχῶν καὶ στρατηγῶν μεγίστη παρακέλευσις ἦδ’ ἐστί· „κακῶν τὸ βαρύτερον, ἄνδρες σύμμαχοι, δουλείαν ἐπιφερομένην ἀπωσώμεθα· τοῦ καλλίστου τῶν ἐν ἀνθρώποις ἀγαθῶν, ἐλευθερίας, μὴ περιίδωμεν.

Prob 139 ἦδ’ ἐστὶν ἀρχὴ καὶ πηγὴ τῆς εὐδαιμονίας, ἀφ’ ἧς αἱ κατὰ μέρος ρέουσιν ὠφέλειαι.

Prob 140 “διό μοι δοκοῦσιν οἱ τῶν Ἑλλήνων ὀξυδερκέστατοι διάνοιαν Ἀθηναῖοι— ὅπερ γὰρ ἐν ὀφθαλμῷ κόρη ἢ ἐν ψυχῇ λογισμός, τοῦτ’ ἐν Ἑλλάδι Ἀθῆναι—τὴν ἐπὶ ταῖς Σεμναῖς Θεαῖς πομπὴν ὅταν στέλλωσι, δοῦλον μηδένα προσπαρалаλαμβάνειν τὸ παράπαν, ἀλλὰ δι’ ἐλευθέρων ἕκαστα τῶν νενομισμένων ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν ἐπιτελεῖν, καὶ οὐχ οἷων ἂν τύχῃ, ἀλλὰ βίον ἐξηλωκότων ἀνεπίληπτον· ἐπεὶ καὶ τὰ πρὸς τὴν ἐορτὴν πέμματα τῶν ἐφήβων οἱ δοκιμώτατοι σιτοπονοῦσι, πρὸς εὐδοξίας καὶ τιμῆς, ὅπερ ἐστί, τὴν ὑπηρεσίαν τιθέμενοι. ^[5]

Prob 141 πρῶν ὑποκριτῶν τραγωδῖαν ἐπιδεικνυμένων καὶ τὰ παρ’ Εὐριπίδῃ τρίμετρα διεξιόντων ἐκεῖνα „τοῦλεύθερον γὰρ ὄνομα παντὸς ἄξιον, κἂν σμίκρ’ ἔχῃ τις, μεγάλ’ ἔχειν νομιζέτω“, τοὺς θεατὰς ἅπαντας εἶδον ἐπ’ ἄκρων ποδῶν ὑπ’ ἐκπλήξεως ἀναστάντας καὶ φωναῖς μείζουσι καὶ ἐκβοήσεσιν ἐπαλλήλοις ἔπαινον μὲν τῆς γνώμης, ἔπαινον δὲ καὶ τοῦ ποιητοῦ συνείροντας, ὅς οὐ μόνον τὴν ἐλευθερίαν ἔργοις ἀλλὰ καὶ τούνομα αὐτῆς ἐσέμνυνεν. ^[5]

Prob 142 ἄγαμαι καὶ τῶν Ἀργοναυτῶν, οἱ σύμπαν ἀπέφηναν ἐλεύθερον τὸ πλήρωμα μηδένα μηδὲ τῶν εἰς ἀναγκαίας ὑπηρεσίας προσέμενοι δοῦλον, ἀδελφὴν ἐλευθερίας αὐτουργίαν ἐν τῷ τότε ἀσπασμένων.

Prob 143 εἰ δὲ καὶ ποιηταῖς προσέχειν ἄξιον—διὰ τί δὲ οὐ μέλλομεν; παιδευταὶ γὰρ οὗτοί γε τοῦ σύμπαντος βίου, καθάπερ ἰδίᾳ γονεῖς παῖδας καὶ οὗτοι δημοσίᾳ τὰς πόλεις σωφρονίζοντες—, οὐδ’ ἢ Ἀργῶ ναυαρχοῦντος Ἰάσονος ἐπέτρεπεν ἐπιβαίνειν οἰκέταις, μεμοιραμένη ψυχῆς καὶ

λογισμοῦ, φύσις οὕσα φιλελεύθερος. ὅθεν καὶ ὁ Αἰσχύλος ἐπ’ αὐτῆς εἶπε· „ποῦ δ’ ἐστὶν Ἀργοῦς ἱερόν, αὖδασον, ξύλον;“ Ἐπανατάσεων δὲ καὶ ἀπειλῶν, ἃς σοφοῖς ἀνδράσιν ἐπανατείνονται καὶ ἀπειλοῦσί τινες, ἥκιστα φροντιστέον καὶ τὰ ὅμοια λεκτέον Ἀντιγενίδα τῷ αὐλητῇ. ^[5]

Prob 144 καὶ γὰρ ἐκεῖνόν φασιν, ἐπειδὴ τις τῶν ἀντιτέχνων ὀργισθεὶς εἶπεν „ὠνήσομαί σε,“ βαθεῖ ἤθει φάναι· „κἀγὼ τοιγαροῦν διδάξω σε αὐλεῖν.

Prob 145 “ ἄξιον οὖν καὶ τῷ σπουδαίῳ πρὸς μὲν τὸν ἔχοντα ὠνητικῶς λέγειν· „σωφροσύνην ἄρα ἀναδιδαχθήσῃ“, πρὸς δὲ τὸν ἀπειλοῦντα φυγῇ· „πᾶσα γῆ μοι πατρίς“, πρὸς δὲ τὸν χρημάτων ζημίαν· „ἀρκεῖ μετρία βιοτά μοι“, πρὸς δὲ τὸν πληγὰς ἢ θάνατον ἐπανατεινόμενον· „οὐ μορμολύττεταί με ταῦτα, οὐδ’ εἰμὶ πυκτῶν ἢ παγκρατιαστῶν ἐλάττων, οἵτινες ἀμαυρὰ εἶδωλα ἀρετῆς ὀρώντες, ἅτε σωμάτων αὐτὸ μόνον εὐεξίαν διαπονήσαντες, ἐκάτερα τλητικῶς ὑπομένουσιν· ὁ γὰρ ἡγεμὼν σώματος ἐν ἐμοὶ νοῦς ἀνδρεία τονωθείς οὕτω σφόδρα νενεύρωται, ὥς ἐπάνω πάσης ἀλγηδόνης ἴστασθαι δύνασθαι. ^[5]

Prob 146 “ Φυλακτέον οὖν τὸν τοιοῦτον θῆρα συλλαμβάνειν, ὃς οὐκ ἀλκὴν μόνον ἀλλὰ καὶ ὄψιν φοβερὸς ὦν τὸ δυσάλωτον καὶ μὴ εὐκαταφρόνητον δείκνυται.

Prob 148 Ἀσυλία τόπων πολλάκις οἰκετῶν τοῖς καταφεύγουσιν ἄδειαν καὶ ἐκχειρίαν ὡς ἰσοτίμοις καὶ ἰσοτελέσι παρέσχετο· καὶ τοὺς ἐκ προπάππων καὶ τῶν ἄνω προγόνων κατὰ τινα συγγενικὴν διαδοχὴν παλαιοδούλους ἔστιν ἰδεῖν, ὅταν ἐν ἱεροῖς ἰκέται καθέζωνται, μετὰ πάσης ἀδείας ἐλευθεροστομοῦντας.

Prob 149 εἰσὶ δ’ οἱ καὶ τοῖς κτησαμένοις οὐκ ἐξ ἴσου μόνον ἀλλὰ καὶ ἐκ πολλοῦ τοῦ περιόντος εὐτόνως ἅμα καὶ καταφρονητικῶς διαφέρονται περὶ τῶν δικαίων· οὓς μὲν γὰρ ὁ τοῦ συνειδότος ἔλεγχος, κἂν ὥσιν εὐπατρίδαι, πέφυκε δουλοῦσθαι, οἱ δὲ τὴν τοῦ σώματος ἄδειαν ἐκ τῆς περὶ τὸν τόπον ἀσυλίας πεπορισμένοι ψυχῆς, ἣν ὁ θεὸς ἐκ πάντων ἀχείρωτον ἐδημιούργησεν, ἐλεύθερα καὶ εὐγενῇ σφόδρα ἀναφαίνουσιν ἥθη· εἰ μὴ λίαν οὕτω τίς ἐστὶν ἀλόγιστος, ὥς χωρία μὲν θάρσους αἵτια καὶ παρρησίας ὑπολαμβάνειν εἶναι, τὸ δὲ τῶν ὄντων θεοειδέστατον, ἀρετὴν, μηκέτι, δι’ ἣν καὶ τοῖς χωρίοις καὶ τοῖς ἄλλοις ὅσα φρονήσεως μετέχει τὸ ἱεροπρεπὲς ἐγγίνεται. ^[5]

Prob 151 καὶ μὴν τοῖς μὲν εἰς ἀσύλους τόπους καταφεύγουσιν, ἐκ μόνων τῶν τόπων περιπεποιημένοις ἀσφάλειαν, ἐκ μυρίων ἄλλων ἀγωγίμοις συμβέβηκε γίνεσθαι, δώρων γυναικός, ἀδοξίας τέκνων, ἔρωτος ἀπάτης, τοῖς δὲ εἰς ἀρετὴν ὥσπερ εἰς ἀκαθαίρετον καὶ ἐρυμνότατον τεῖχος ἀλογεῖν βλημάτων, ὧν αἱ ἐφεδρεῖαι τῶν παθῶν βάλλουσι καὶ τοξεύουσι. ^[5]

Prob 152 ταῦτη τις πεφραγμένος τῇ δυνάμει μετὰ παρρησίας ἂν εἴποι, ὅτι οἱ μὲν ἄλλοι πρὸς τῶν τυχόντων ἀλίσκονται, „ἐγὼ δ’ ἐμαυτοῦ“ κατὰ τὸν τραγικόν „καὶ κλύειν ἐπίσταμαι, ἄρχειν θ’ ὁμοίως, τάρετῇ σταθμώμενος τὰ πάντα.“ λέγεται γοῦν ὁ Πριηνεὺς Βίας ἀπειλοῦντι Κροίσῳ μάλα καταφρονητικῶς ἀνταπειλῆσαι ἐπεσθίειν τῶν κρομμύων, αἰνιττόμενος τὸ κλαίειν, ἐπεὶ δάκρυα κινεῖ ἢ κρομμύων βρώσις. ^[5]

Prob 154 οὕτως οἱ σοφοὶ βασιλικώτερον οὐδὲν ἀρετῆς νομίζοντες, ἢ τοῦ βίου παντὸς αὐτοῖς ταξιαρχεῖ, τὰς ἄλλων ἡγεμονίας ὡς ὑπηκόων οὐ δεδίασι. παρ’ ὃ τοὺς διχόνους καὶ δολεροὺς ἅπασιν ὀνομάζειν ἔθος ἀνελευθέρους τε καὶ δουλοπρεπεῖς.

Prob 155 ὅθεν κάκεῖνα εὖ πεφώνηται· „οὐποτε δουλείῃ κεφαλὴ εὐθεῖα πέφυκεν, ἀλλ’ αἰεὶ σκολιή, καυχένα λοζὸν ἔχει.“ τὸ γὰρ πλάγιον καὶ ποικίλον καὶ ἀπατηλὸν ἦθος ἀγενέστατον, ὥσπερ <εὐγενὲς> τὸ εὐθὺ καὶ ἄπλαστον καὶ ἀνύπουλον, λόγων βουλεύμασι καὶ βουλευμάτων λόγοις συναδόντων. ^[5]

Prob 156 ἄξιον δὲ καταγελᾶν τῶν ἐπειδὰν ἀπαλλαγῶσι δεσποτικῆς κτήσεως ἐλευθερωθῆναι νομιζόντων· οἰκέται μὲν γὰρ οὐκέθ’ ὁμοίως <ἂν> εἶεν οἱ γε ἀφειμένοι, δοῦλοι δὲ καὶ

μαστιγίαι πάντες, ὑπακούοντες οὐκ ἀνθρώπων—ἤττον γὰρ ἂν ἦν τὸ δεινόν—, ἀλλὰ καὶ τῶν ἐν ἀψύχοις ἀτιμοτάτων, ἀκράτου, λαχάνων, πεμμάτων, ὅσα ἄλλα σιτοπόνων τε καὶ ὀψαρτυτῶν περιεργίαι κατὰ γαστρὸς τῆς ταλαίνης δημιουργοῦσιν. ^[5]

Prob 157 ὁ γοῦν Διογένης ἰδὼν τινα τῶν λεγομένων ἀπελευθέρων ἀβρυνόμενον καὶ πολλοὺς αὐτῷ συνηδομένους, θαυμάσας τὸ ἄλογον καὶ ἄκριτον, „ὅμοιον“ εἶπεν „ὥς εἴ τις ἀνακηρύξειέ τινα τῶν οἰκετῶν ἀπὸ ταύτης τῆς ἡμέρας εἶναι γραμματικὸν ἢ γεωμέτρην ἢ μουσικόν, οὐδ’ ὄναρ τῶν τεχνῶν ἐπηρεζόμενον.“ ὥς γὰρ ἐπιστήμονας οὐ ποιεῖ τὸ κήρυγμα, οὕτως οὐδὲ ἐλευθέρους —ἐπεὶ μακάριον ἦν τι—, ἀλλὰ μόνον οὐκ οἰκέτας. Ἀνελόντες οὖν τὴν κενὴν δόξαν, ἥς ὁ πολὺς ὄμιλος ἀνθρώπων ἀπώρηται, καὶ ἀληθείας ἱερωτάτου κτήματος ἐρασθέντες μήτε τοῖς λεγομένοις ἀστοῖς πολιτεῖαν ἢ ἐλευθερίαν μήτε τοῖς οἰκότριψιν ἢ ἀργυρωνήτοις δουλείαν ἐπιφημίσωμεν, ἀλλὰ γένη καὶ δεσποτικὰ γράμματα καὶ συνόλως σώματα παρελθόντες ψυχῆς φύσιν ἐρευνῶμεν. ^[5]

Prob 159 εἰ μὲν γὰρ πρὸς ἐπιθυμίας ἐλαύνεται ἢ ὑφ’ ἡδονῆς δελεάζεται ἢ φόβῳ ἐκκλίνει ἢ λύπῃ στέλλεται ἢ ὑπ’ ὀργῆς τραχηλίζεται, δουλοῖ μὲν αὐτήν, δοῦλον δὲ καὶ τὸν ἔχοντα μυρίων δεσποτῶν ἀπεργάζεται· εἰ δὲ φρονήσει μὲν ἀμαθίαν, σωφροσύνη δ’ ἀκολασίαν, δειλίαν δὲ ἀνδρείαν καὶ πλεονεξίαν δικαιοσύνη κατηγωνίσαστο, τῷ ἀδουλώτῳ καὶ τὸ ἀρχικὸν προσείληφεν. ὅσαι δὲ μηδετέρας ιδέας πῶς μετεσχέκασιν, μήτε τῆς καταδουλουμένης μήτε δι’ ἧς ἐλευθερία βεβαιοῦται, γυμναὶ δὲ εἰσιν ἔτι, καθάπερ αἱ τῶν κομιδῇ νηπίων, ταύτας τιθηνοκομητέον, ἐνστάζοντας τὸ μὲν πρῶτον ἀντὶ γάλακτος ἀπαλὰς τροφάς, τὰς διὰ τῶν ἐγκυκλίων ὑψηλῆς, εἴτ’ αὐθις κραταιοτέρας ὧν φιλοσοφία δημιουργός, ἐξ ὧν ἀνδρωθεῖσαι καὶ εὐεκτήσασαι πρὸς τέλος αἴσιον, οὐ Ζηνώνειον μᾶλλον ἢ πυθόχρηστον, ἀφίξονται, τὸ ἀκολούθως τῇ φύσει ζῆν.

[5]